

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Bitva o Gallipoli 1915 - 1916

Muhamed Navdar

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

Bitva o Gallipoli 1915 - 1916

Muhamed Navdar

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

Obsah

1	ÚVOD	1
2	PŘÍČINY A PLÁNOVÁNÍ.....	3
2.	NÁMOŘNÍ AKCE	6
2.1	První střet o Dardanely.....	6
2.2	Hlavní útok.....	6
3	PEVNINSKÁ OPERACE	9
3.1	Vylodění.....	9
3.2	Účastníci ze strany Spojenců	10
3.3	První zprávy o bitvě.....	15
4	PRVNÍ OSMANSKÝ ÚTOK	17
4.1	Útok na jednotky ANZAC.....	17
4.2	Den příměří.....	18
5	SRPNOVÁ BITVA	20
6	ZÁVĚR OPERACE A DOPADY BITVY	27
6.1	Evakuace poloostrova Gallipoli	27
6.2	Ztráty na obou stranách	30
6.3	Příčiny selhání v bitvě o Gallipoli.....	31
7	ZÁVĚR	33
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	35
9	RESUMÉ	42
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	43
10.1	Přílohy:.....	44

1 ÚVOD

V období první světové války se uskutečnilo několik zásadních konfliktů, které ovlivnily pozdější geografické uspořádání světové ekonomiky. Jedním z takovýchto konfliktů byl útok na Gallipoli, což je poloostrov ležící strategicky mezi Egejským mořem a Dardanelskou úžinou. Právě obsazení tohoto poloostrova mělo umožnit britským a francouzským námořním a vojenským jednotkám bezproblémový průjezd úžinami a ovládnutí Dardanelské oblasti včetně Dardanelského průlivu. Díky tomu by Francie a Velká Británie získaly kontrolu nad Marmarským mořem¹ a přístup k němu.

Celá situace se však zásadně zkomplikovala a na území tohoto poloostrova vedle britských a francouzských spojeneckých jednotek musely bojovat také jednotky z Indie, Austrálie a Nového Zélandu. Později vstoupil tento konflikt do dějin pod názvem bitva o Gallipoli a v rámci britské historiografie jako Operace Dardanely. Stal se jednou z nejdůležitějších bitev první světové války. Tímto tématem se zabývá má bakalářská práce. Přestože se jednalo o konflikt, který trval necelý rok, představoval i tak jeden z nejkrvavějších a nejbrutálnějších vojenských útoků spojených se stotisícovými lidskými ztrátami a s velmi negativními dopady především pro Velkou Británii.

Cílem této bakalářské práce je nejprve stručně objasnit důvody vzniku konfliktu a poté podrobně popsat především jeho následný vojenský průběh se závěrečným zmapováním hlavních důvodů neúspěchu této operace a hlavních důsledků tohoto konfliktu.

Má bakalářská práce je rozdělena do šesti kapitol s několika podkapitolami, jenž slouží lepší přehlednosti. Kapitoly jsou řazeny chronologicky podle průběhu jednotlivých událostí. V úvodní kapitole této práce jsou představeny příčiny zahájení operace na Gallipoli. Na tuto kapitolu navazuje vymezení průběhu samotného konfliktu včetně rozboru bojových akcí. Tato druhá kapitola nesoucí název „Námořní akce“ popisuje, v jakém dni došlo k prvnímu střetu a s jakými britskými, francouzskými a jinými aliančními loděmi se dostali Spojenci až k poloostrovu Gallipoli.

¹ NEVINSON, H. *The Dardanelles Campaign*. 1920. str. 23.

Ve třetí nejobsáhlejší kapitole s názvem „Pevninská operace" se zabývám tím, jak se Spojenci připravovali na vylodění na poloostrově Gallipoli. Rovněž se zde objevují první zprávy o této vojenské operaci, které se dostaly do zahraničí a také to, jak byly cenzurované.

Následující kapitola „Osmanský útok" popisuje, kdy Osmané poprvé tvrdě a nelítostně zaútočili na jednotky ANZAC s cílem vyhnat je z poloostrova. Dále se zde uvádí, jak mezi Spojenci a Osmany došlo k prvnímu částečnému příměří.

Kapitola číslo pět nesoucí název „Srpnová bitva" popisuje poslední velkou bitvu, která se odehrála na Gallipoli. Šlo pravděpodobně o nejhorší bitvu na Gallipoli, jelikož zde přišlo o život značné množství vojáků. Tato bitva vedla zároveň k úvahám nad evakuací poloostrova a ukončení operace.

Šestá kapitola nazvaná „Dopady bitvy" ukazuje, jak došlo k samotné evakuaci a jaké byly dopady bitvy na obou valčících stranách. V této kapitole se zabývám také příčinami selhání celé vojenské akce Gallipoli.

Práce čerpá ze sekundárních, především cizojazyčných zdrojů. Při zpracování bakalářské práce se nejpoužívanějším zdrojem staly webové stránky *Australian Government* a *New Zealand history*, které se důkladně zabývají gallipolskou bitvou. V práci se objevuje rovněž několik českých zdrojů a zřídka také zdroje arabské. Na doplnění informací, které se neobjevily v internetových zdrojích, jsem použil odborné knižní publikace, které toto téma zpracovávají. Z českých autorů lze jmenovat zejména Ivette Heřtovou a její dílo s příhodným názvem „Gallipoli 1915". Při psaní této práce mi posloužila i anglicky psaná kniha s názvem „The Anzac Book".

Pokud jde o přepis vlastních názvů a jmen, výrazy nejsou násilně počesťovány, s výjimkou názvů již zažitých a známých. Jsou tedy ponechány v původním znění bez použití písmen a znamének turecké abecedy, tak jak je uvádí zdroj, to znamená s anglickým přepisem, př. Chunuk Bairi nikoliv Conk Bayırı. Součástí práce je také tabulka, kde jsou vypsané jednotlivé geografické názvy, které se v práci objevují. V tabulce je uveden jejich přepis a zároveň možné varianty v tureckém jazyce. Uváděny nejsou pouze ty názvy, které jsou s jejich přepisem shodné.

2 PŘÍČINY A PLÁNOVÁNÍ

První světová válka byla ve svých začátcích a Winston Leonard Spencer Churchill (1874-1965), který se stal v roce 1911 prvním britským lordem admirality,² se od vypuknutí války zabýval možností přenést operace britského námořnictva na Baltské moře. Dalším plánem, o němž se ještě před válkou spekovalo, byl návrh předsunuté námořní základny na pevninské části Evropy kupříkladu na ostrově Ameland. Dalšími plánovanými cíli bylo ovládnutí ostrovů Helgoland a Borkum, avšak ani tyto akce se nerealizovaly, stejně tak nedošlo ani k průlomu na Balt.³

Churchill hledal řešení, jakým způsobem je možné oslabit Německou říši a její spojence a zároveň uvažoval nad tím, že na porážení tehdejšího impéria - Německa, je potřeba nejprve přemoci jejího spojence - Turecko,⁴ které se připojilo k Centrálním mocnostem v roce 1914, a vytvořilo tak dilema pro spojenecké mocnosti,⁵ a tím také překonat cestu přes strategické průlivy Bospor a Dardanely, které byly, a stále jsou jedinou vodní cestou k Černému moři a jednou ze tří cest k Rusku,⁶ kde by Velká Británie mohla vyzbrojit ruskou armádu,⁷ poněvadž Rusko bylo během první světové války na britské straně stejně jako Francie, Austrálie a Nový Zéland. Britové doufali, že Turci zůstanou neutrální. Nicméně se však zdálo, že spojení sil s Německem poskytuje Turecku největší šanci na znovuzískání území jako je Egypt a Kypr.⁸ V lednu roku 1915 nabídl Churchill velkoknížeti Nikolajovi spoluúčast na vedení souběžné ofenzívy proti Bosporu, avšak nabídka byla zamítnuta, převládla ruská dychtivost po obsazení Dardanel a Istanbulu, tehdejšího hlavního města Turecka a srdci Osmanské říše. Velmoci si tohoto faktu byly vědomy a uskutečnily patričné kroky. Prioritu tedy měla akce na okupaci strategicky důležitých Dardanel.⁹

Dne 25. listopadu 1914 přednesl Winston Churchill svůj plán na novou válečnou frontu v Dardanelách britské vládě. Churchillův nápad byl jednoduchý. Rozhodl se využít britské královské námořnictvo k napadení osmanských pevností, překonat úžinu Dardanely a

² WESTWELL, I. I. *Světová válka: vyčerpávající popis průběhu I. světové války, doplněný analýzami rozhodujících střetnutí a přelomových bitev*. 2009. str. 93 - 94.

³ HRBEK, Jaroslav. *Velká válka na moři*. 2001. str. 36.

⁴ WESTWELL, I. I. *Světová válka: vyčerpávající popis průběhu I. světové války, doplněný analýzami rozhodujících střetnutí a přelomových bitev*. 2009. str. 93 - 94.

⁵ LAWLESS, M. K. A. *The Evacuation phase of the Gallipoli campaign of 1915*. 1993. str. 2.

⁶ LIDDELL, B. H. H. *History of the First World War*. 1970. str. 9.

⁷ خليج انزالك جاليبولي اخر انتصارات العثمانيين. *Alrai*. 2013.

⁸ LAWLESS, M. K. A. *The Evacuation phase of the Gallipoli campaign of 1915*. 1993. str. 2.

⁹ LIDDELL, B. H. H. *History of the First World War*. 1970. str. 8 - 14.

odstranit tím jedinou překážkou stojící v cestě do Istanbulu, tehdejšího hlavního města Osmanské říše.¹⁰ Vytvoření další válečné fronty by navíc přinutilo Němce ještě více rozdělit svou armádu, protože by museli podporovat vyčerpané turecké vojsko. Kdyby Němci pomohli Turkům, zanechalo by to jejich linie oslabené jak na západě, tak rovněž na východě, což by vedlo k větší mobilitě strany Dohody.¹¹ Churchill se na plánu domlouval s britským ministrem války Horatio Kitchenerem a společně počítali s tím, že se k britskému loďstvu přidá i řecká armáda, ale Řecko se rozhodlo, že do války nevstoupí,¹² a tak musel být plán dočasně odložen.¹³ Znovuobnovení návrhu se mohlo uskutečnit až 15. ledna 1915, kdy se Rada války dohodla, a proto byly britské,¹⁴ australské a novozélandské¹⁵ jednotky v Egyptě, kde sídlil britský generální štáb, ještě před začátkem války¹⁶ mobilizovány.

Zpočátku byl útok na Dardanely plánován jako námořní operace.¹⁷ Churchillův plán z roku 1915 popisoval zahájení bitvy¹⁸ o Gallipoli¹⁹ následovně - pokus o přistání na několika plážích, se silou kolem sedmdesáti tisíc vojáků překročit poloostrov Gallipoli a zachytit osmanské pevnosti podél severního břehu úžiny, aby tak umožnili bezpečný průjezd britské flotily.²⁰

Churchill předložil admirálu Sackville Cardenovi,²¹ veliteli britské námořní flotily, svůj plán námořního útoku na turecké pozice v Dardanelách s vyloděním na poloostrově Gallipoli. Admirál byl opatrný a Churchillovi odpověděl, že postupné napadení by mohlo být

¹⁰ Gallipoli. *The History Learning Site*. 2015.

¹¹ Státy Dohody byly především Velká Británie, Francie a Rusko. Na straně Ústředních či Centrálních mocností bylo hlavní Německo, Rakousko-Uhersko a Osmanská říše.

¹² LAWLESS, M. K. A. *The Evacuation phase of the Gallipoli campaign of 1915*. 1993. str. 2 - 3.

¹³ CHASSEAUD, P.; DOYLE, P. *Grasping Gallipoli: Terrain, Maps and Failure at the Dardanelles, 1915*. 2005. str. 25.

¹⁴ Gallipoli. *The History Learning Site*. 2015.

¹⁵ The road to Gallipoli: The Anzacs in Egypt. *Mudgee Guardian*. 2015.

¹⁶ Gallipoli. *The History Learning Site*. 2015.

¹⁷ WWI Gallipoli. *Army*. 2016.

¹⁸ Completing the story of the Gallipoli Campaign : researching the Turkish archives for a more comprehensive history. *National Library of Australia*. 2007. str. 3.

¹⁹ Poloostrov Gallipoli se nachází v Thrákii, na evropské části Turecka, sousedí s Egejským mořem na západě a Dardanelami na východě. Dardanely průplav, který je přibližně 45 km dlouhý a široký 1 až 2 km, je název odvozený od Dardanus, starobylého města na asijském břehu úžiny, který byl jménem mytického syna Zeus. Turci znají Dardanely jako Çanakkale Boğazi, pocházející z blízkého města Çanakkale. Jméno Gallipoli je odvozeno z řecké Callipolis, která doslova znamená "dobré město." Dnes je součástí dnešního Turecka toto město nazýváno Gelibolu.

Where, What and Why Gallipoli. *Gallipoli Association*. 2018.

²⁰ Completing the story of the Gallipoli Campaign : researching the Turkish archives for a more comprehensive history. *National Library of Australia*. 2007. str. 4.

²¹ LAWLESS, M. K. A. *The Evacuation phase of the Gallipoli campaign of 1915*. 1993. str. 3.

vhodnější a mělo by větší šanci na úspěch.²² Churchill jako první náčelník admirality přiměl Cardena, aby vypracoval plán, který by on - Churchill, mohl předložit vojenské kanceláři. Vůdci britského velitelství v námořnictvu se obávali rychlosti, s níž Churchill tlačil útok na Dardanely. Věřili, že dlouhodobé plánování je nezbytné, a že Churchillova touha po rychlém plánu, a tedy i provedení, bylo velmi riskantní. Nicméně, takové bylo Churchillovo nadšení. Rada války schválila svůj plán a bylo rozhodnuto, že v únoru by měla bitva o Gallipoli začít.²³

²² TUCKER, S. C. *World War I*. 2006. str. 432.

²³ Gallipoli. *History Learning Site*. 2015.

2. NÁMOŘNÍ AKCE

2.1 První střet o Dardanely

První námořní boj o Dardanely byl zahájen 19. února 1915, kdy silná anglo-francouzská bojová operační skupina, včetně britské bitevní lodi HMS Queen Elizabeth,²⁴ bombardovala osmanské dělostřelectvo podél pobřeží.²⁵ Nejvýznamnějšími aliančními loděmi byly HMS Queen Elizabeth, Lord Nelson, Agamemnon, Inflexible, Ocean, Irresistible, Prince George a Majestic z Velké Británie a Gaulois, Bouvet a Suffren z Francie.²⁶ Společně s dalšími loděmi spojenci usilovali o zničení tureckých pevností Kum Kale, Orkanie, Sedd el Bahr, Canakkale a Ertogrul, odkud na ně přesto doléhala dělostřelba vedená patrně Němci, kteří Turkům pomáhali s obranou.²⁷ Britové se již s prvními výstřely z děla domnívali, že jejich vítězství celé akce, je nevyhnutelné.

Admirál Carden poslal 4. března telegram Churchillovi, v němž uvedl, že loďstvo s Brity očekává, že dorazí do Istanbulu do čtrnácti dnů. Pocit blížícího se vítězství byl navíc zesílen písemným vzkazem, který se Britům dostal do rukou. Stálo v něm, že osmanské pevnosti v Dardanelách už brzy dojde munice. Když byla zpráva předána Cardenovi, bylo dohodnuto, že hlavní útok bude zahájen buď přímo 17. března nebo někdy v průběhu dnů následujících. Ukázalo se, že Carden byl z akce natolik vystresovaný, že musel být pověřeným lékařem zařazen do nemocničního seznamu a odvolán z funkce, což znamenalo, že loďstvo bylo nyní vedeno admirálem Robertem de Robeckem,²⁸ který do námořnictva vstoupil v roce 1875 a v roce 1911 dosáhl hodnosti kontraadmirála.²⁹

2.2 Hlavní útok

Jak bylo původně plánováno, hlavní útok připadl na datum o měsíc později, tedy na 18. března 1915 pod vedením admirála Robecka.³⁰ Pro další snahu dobýt Dardanelskou úžinu

²⁴ Gallipoli Campaign. *Pdf drive*. 2012. str. 2.

²⁵ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. 2017. str. 411.

²⁶ SANSAL, B. Gallipoli Campaign. *All about turkey*. 2017.

²⁷ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 108.

²⁸ Gallipoli Campaign. *Pdf drive*. 2012. str. 2.

²⁹ Who's Who - Sir John de Robeck. *First World War: a multimedia history of world war one*. 2009.

³⁰ The Gallipoli Campaign. *ABC*. 2015.

bylo použito osmnáct aliančních bitevních lodí s podporou řady křižníků a torpédoborců či jiných malých válečných lodí.³¹ Útočníci se chtěli zaměřit na nejužší bod Dardanel, kde jsou úžiny pouhou jednu míli široké³² a ostřelovat pevnosti Rumeli Mecidiye, Hamidiye a Namaziye až do jejich absolutního zničení. Teprve až po několika minutách začali Osmané střílet z dělostřeleckých zbraní,³³ přičemž vystříleli na lodě přes tisíc devět set třicet pět dělostřeleckých nábojů, což není mnoho.³⁴ Ale i přes nedostatek nábojů se jim podařilo zničit lodě HMS Agamemnon a HMS Lord Nelson a obránit poloostrov Gallipoli.³⁵

V moři byly stále rozmístěny miny, a proto bylo nařízeno, aby minolovky,³⁶ což byly malé lodě určené k vyhledávání a následnému odklizení min,³⁷ postupovaly podél úžiny. Podle rozkazu osmanského generálního štábu do druhé hodiny odpoledne byly všechny telefonní dráty odříznuty, veškerá komunikace s osmanskými pevnostmi byla přerušena, některé zbraně byly vyřazeny. Následkem toho došlo k výpadku dělostřelecké palby, jelikož střelci nedostávali rozkazy³⁸ včas. Francouzská bitevní loď Bouvet byla potopena výbuchem miny, což způsobilo, že se i spolu s celou posádkou převrátila na palubu.³⁹ Posádka lodi Bouvet čítala přibližně 640 mužů.⁴⁰ Minolovky obsluhované nevojensky cvičenými civilisty pod neustálou palbou osmanských dělostřeleckých granátů ustoupily, přičemž minová pole zůstala z velké části nedotčena.⁴¹ Britské lodě HMS Irresistible a HMS Inflexible byly vlivem vybuchujících min v moři značně poškozeny. Během bitvy došlo rovněž ke zmatku o příčině jejich poškození a někteří se domnívali, že lodě poškodila torpéda.⁴² Arthur Hayes Sadler, kapitán lodi HMS Ocean, dostal za úkol, aby loď HMS Irresistible spolu s posádkou zachránil a odtáhl do bezpečí, což se ovšem Arthurovi nezdařilo, jelikož jeho loď byla zničena výbuchem miny, a tak se obě lodě nakonec potopily, naštěstí bez zbytečných a početných

³¹ ماساة حملة غاليبولي او حملة الدردنيل. *Defense arab*. 2012.

³² The Gallipoli Campaign. *ABC*. 2015.

³³ MOOREHEAD, A. *Gallipoli*. 1968. str. 58.

³⁴ The defence of Gallipoli. *RTE*. 2013.

³⁵ MOOREHEAD, A. *Gallipoli*. 1968. str. 58.

³⁶ حملة الدردنيل. *Maioz*. 2016.

³⁷ How does a naval minesweeper work?. *Quora*. 2015.

³⁸ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. 2017. str. 416.

³⁹ ماساة حملة غاليبولي او حملة الدردنيل. *Defense arab*. 2012.

⁴⁰ MOOREHEAD, A. *Gallipoli*. 1968. str. 58.

⁴¹ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. 2017. str. 416.

⁴² ماساة حملة غاليبولي او حملة الدردنيل. *Defense arab*. 2012.

ztrát na životech.⁴³ Stejně dopadly i francouzské bitevní lodě Suffren a Gaulois, u nichž rovněž došlo k vážnému poškození.⁴⁴ Všechny lodě se potopily kvůli výbuchu min, které před deseti dny, tedy 8. března 1915 tajně ukrývala osmanská minonoska Nusret.⁴⁵ Osmané na rozdíl od Spojenců neutrpěli tak velké škody, přišli pouze o menší děla a několik pevností.⁴⁶

Se ztrátami se samozřejmě počítalo již při plánování bitvy, a tudíž byly do boje poslány především zastaralé bitevní lodě, které ovšem nebyly schopné čelit německé flotile. Ztráty přiměly spojence k tomu, aby zastavili jakékoliv další pokusy o získání úžiny Dardanely pouze námořní silou. Na druhé straně porážka britské flotily Osmany podpořila, i když jejich střelci téměř vyčerpali munici ještě předtím, než vůbec britská loďstva stačila ustoupit.⁴⁷

Přes veškeré úsilí se spojeneckým silám od 19. února do 18. března nedařilo dosáhnout Dardanel.⁴⁸ Po takto nezdařilé ofenzivě bylo velitelům spojenecké admirality Churchillovi a Kitchenerovi jasné, že se jim nepovede Dardanelskou úžinu podmanit pouze námořními silami, a tak přijali návrh sira Iana Hamiltona, který určil, že bude vedena zároveň námořní i pozemní operace, bez nichž by jinak nebylo možné turecké obranné síly porazit.⁴⁹ Příprava na pevninskou operaci, která měla neutralizovat turecké jednotky podél Dardanelské úžiny, velitelům spojeneckých zemí trvala dalších pět týdnů. Toto pětitýdenní zdržení poskytlo Osmanům příležitost posílit svou pozici na poloostrově Gallipoli.⁵⁰

Lord Kitchener slavnostně prohlásil směrem ke generálovi Ianu Hamiltonovi, nově jmenovanému veliteli pozemních sil na Gallipoli, že v případě průjezdu britské flotily přes Dardanely, padne Konstantinopol a Britové nevyhrají bitvu, ale válku.⁵¹

⁴³ VAN DER KLOOT, W. *The Lessons of War: The Experiences of Seven Future Leaders in the First World War*. 2009. str. 64.

⁴⁴ ماساة حملة غاليبولي او حملة الدردنيل. *Defense arab*. 2012.

⁴⁵ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. 2017. str. 416.

⁴⁶ VAN DER KLOOT, W. *The Lessons of War: The Experiences of Seven Future Leaders in the First World War*. 2009. str. 64.

⁴⁷ ILHAN, M. M. *Introduction to - Gallipoli Campaign 1915- History, Economy, Literature and Art*. 2017. str. 18.

⁴⁸ SANSAL, B. *Gallipoli Campaign. All about turkey*. 2017.

⁴⁹ BOZTEMUR, R. *Gallipoli in the First World War. Turkish cultural foundation*. str. 82.

⁵⁰ AKÇA, C. *Transnational Identity in Robyn Rowland's Australian/Turkish poems. Researchgate*. 2015. str. 26.

⁵¹ CORREA, M. M. *Gallipoli: The Failure of a Commander-In-Chief. Soc*. 2004-2005. str. 1.

3 PEVNINSKÁ OPERACE

3.1 Vylodění

Lord Kitchener udělil příkaz Williamu Riddellu Birdwoodovi,⁵² což byl generálporučík⁵³ a velitel sboru australských a novozélandských jednotek - zkráceně ANZAC,⁵⁴ které měly přistát na poloostrově Gallipoli, aby podpořily flotily, jenž se snažily uvolnit průchod Dardanel. Birdwoodova zpráva, v níž se psalo o průzkumu úžiny a rozhovoru s královským námořnictvem, přesvědčila Kitchenera, že je zapotřebí většího vojenského úsilí. Kitchener tak na žádost Birdwooda přidělil těmto jednotkám více vojáků a jmenoval sira Iana Hamiltona⁵⁵ generálním velitelem britských sil pro operaci Gallipoli.⁵⁶ Za provedení vylodění tedy odpovídal generál Hamilton, na jehož bedrech tak leželo naplánování celé akce. Pod velením Hamiltona se vojáci z Nového Zélandu, Austrálie a francouzských kolonií shromáždili společně s britskými silami na řeckém ostrově Lemnos.⁵⁷ Hamilton nehledě na Birdwoodovy plány nařídil, aby vojsko přistálo severně od kopce Gaba Tepe na egejské straně poloostrova⁵⁸ a současně s tím bude probíhat vylodění dalších vojsk u mysu Helles, jelikož zde byl výhodný přístup bez skalisek a útesů.⁵⁹ Dále mělo také dojít k vylodění na asijském pobřeží. Birdwood se svými jednotkami měl poté táhnout do vnitrozemí,⁶⁰ vyřadit z boje pevnosti s tureckými bateriemi,⁶¹ a tím odříznout Turky v jižní části poloostrova. Birdwood byl rozhodnut, že zahájí tichý útok těsně před svítáním, aby Turky překvapil.⁶²

Mezitím bylo na moři úkolem minolovek pod Kepezem vyčistit turecká minová pole, zatímco spojenecká pěchota měla porazit tureckou armádu a dobýt Istanbul. Ve finále měly alianční lodě proplout skrz Dardanely a Marmarské moře, a uvolnit tak cestu do Černého moře. Provedení si ale nikdo nedovedl fakticky představit.⁶³

⁵² HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

⁵³ Anzac Cove battlefield site. *Australian Government*.

⁵⁴ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. 2017. str. 406.

⁵⁵ HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

⁵⁶ MACLEOD, J. *Reconsidering Gallipoli*. 2004. str. 176.

⁵⁷ Battle of Gallipoli. *History*.

⁵⁸ HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

⁵⁹ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 105.

⁶⁰ HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

⁶¹ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 108.

⁶² HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

⁶³ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 108 - 109.

3.2 Účastníci ze strany Spojenců

Pevninské operace se zúčastnily 29. britská teritoriální pěší divize, první královská námořní pěchotní divize, 29. indická pěchotní brigáda, francouzská první pěší divize, jeden ruský vojenský sbor a australsko-novozélandský armádní sbor,⁶⁴ který byl přesunut z tehdejšího výcviku v Káhiře, aby se zúčastnil přistání na poloostrově Gallipoli.⁶⁵

Na samotné vyloďení bylo k dispozici přibližně šedesát až osmdesát tisíc mužů.⁶⁶ Tyto síly měly být rozděleny do dvou skupin. První skupina měla ovládnout oblast Seddulbahir a otevřít úžiny, zatímco druhá skupina měla přistát v oblasti Gaba Tepe, zabavit oblast Conkbayiri a zabránit tureckým silám, které se pohybovali ze severu.⁶⁷

Mezitím se i Turci chystali na vyloďení a vyzbrojovali se spolu s Němci. Celkem jich bylo něco mezi šedesáti tisíci až šedesáti dvěma tisíci sedmdesáti sedmi vojáky.⁶⁸ Avšak jiné zdroje uvádí, že k přípravě bylo celkem k dispozici až devadesát tři tisíc vojáků. Zároveň také posílili svou obranu pod velením německého generála Otty Limana von Sanderse,⁶⁹ který začal umísťovat osmanské jednotky podél břehu, kde očekával, že se přistání uskuteční.⁷⁰ Sanders vedl defenzívu celého poloostrova a byl tak zodpovědný za změnu působení osmanské armády v měsících před první světovou válkou.⁷¹

Datum, kdy měly jednotky ANZAC zaútočit na poloostrov Gallipoli, připadlo původně na 22. dubna 1915 na pátou hodinu ranní, avšak z důvodu nepříznivého počasí bylo přesunuto⁷² o dva dny později, tedy na 25. dubna 1915⁷³ v půl jedné v noci.⁷⁴ Objevují se ovšem i jiné zdroje, které uvádí, že k původnímu přistání mělo dojít dne 23. dubna 1915.⁷⁵ 25. dubna se začaly i britské a francouzské jednotky vyloďovat na poloostrově Gallipoli, přesněji na mysu Helles. Utrpěly zde však tragické ztráty. Stejně tak i mnoho vojáků z australských a novozélandských vojsk, která vystoupila pod palbu v zátoce ANZAC u

⁶⁴ SANSAL, B. Gallipoli Campaign. *All about turkey*. 2017.

⁶⁵ Anzac. *Anzac*. 2018.

⁶⁶ ÖZKORUCU, Y. Ariburnu Cephesinde Mevzi Muharebeleri. *Canakkale muharebeleri 1915*. 2016.

⁶⁷ SANSAL, B. Gallipoli Campaign. *All about turkey*. 2017.

⁶⁸ ROBERT, R. J. *Gallipoli: A British Historian's View*. 2001. str. 75 - 76.

⁶⁹ The defence of Gallipoli. *RTE*. 2013.

⁷⁰ Battle of Gallipoli. *History*.

⁷¹ DUFFY, M. Who's Who - Otto Liman von Sanders. *First world war*. 2009.

⁷² HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 170 - 172.

⁷³ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. 2017. str. 407.

⁷⁴ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 71.

⁷⁵ BROADBENT, H. *Defending Gallipoli: Kapitola 2*. 2015.

Ariburnu, bylo zabito nebo zraněno během přistávání nebo na břehu.⁷⁶ Spojencům se i přes masívní škody a ztráty podařilo obsadit dvě pláže u mysu Helles na jihu poloostrova Gallipoli a Gaba Tepe na pobřeží egejského moře.⁷⁷ Počasí bylo mlhavé, ale moře klidné,⁷⁸ a tři bitevní lodě začaly bombardovat většinu okolí Seddülbahir a Hisarlik a v dálce za loděmi bylo vidět dalších sedmnáct nebo osmnáct nepřátelských lodí, ovšem o jaký typ lodí se jednalo, nebylo možné rozlišit kvůli husté mlze. Z oblasti Gaba Tepe bylo slyšet dunivé dělostřelecké zvuky.⁷⁹

V Bigali, velitel 19. osmanské divize revolucionář Mustafa Kemal,⁸⁰ jenž byl později známý pod jménem Atatürk,⁸¹ a také proslulý pro své bojové vedení během bitvy,⁸² uslyšel střelbu během cvičení a uvědomoval si, že přistání nepřítele začalo. Okamžitě dal informovat velitele armády o přistání, ale žádné odpovědi se nedočkal.⁸³ Jakmile byl následně informován o ztrátách 27. brigády, která bojovala na břehu, pochopil, že situace bude velmi vážná. Rozhodl se proto převzít veškerou odpovědnost a nařídil, aby se 57. brigáda přestěhovala do Kocacimen Tepe. Poté se z Bigali vydal do Conkbayiri, kde sledoval zpozvzdálí protiútok a zpozoroval, jak se někteří turečtí vojáci dali na útěk. Kemal se snažil zastavit prchající vojáky, aby se jich dotázal, proč utíkají a zjistil, že vojákům již dochází munice. Poradil jim proto, ať použijí bajonety, které jsou připevněné k puškám a zároveň jim rozkázal, aby si lehli na zem. V zápětí jednotky ANZAC učinily totéž. Tímto krokem Kemal získal čas, aby tak mohl stabilizovat 57. brigádu v Chunuk Bairi a umožnil Turkům ubránit kopec Saribayir před Spojenci, jenž byl jejich dalším cílem.⁸⁴ Boj pokračoval až do setmění. Osmanům se podařilo pomocí dělostřeleckých paleb z horských baterií udržet kopce pod kontrolou a udržet jednotky ANZAC na pláži, kde se došlo k vyloďení.⁸⁵ Spojenci zatím netušili, že Kemal, proti kterému bojovali, byl nejlepším velitelem v celé Osmanské říši. Kemal dal svým vojákům nařízení, aby začali kopat zákopy, ve kterých by schovali pušky a kulometry, aby odtud mohli později střílet na Spojence. Osmané, kteří byli pod palbou spojeneckých lodí, dostali rovněž od Kemala příkaz, aby dovolili Spojencům, kteří se

⁷⁶ AKÇA, C. Transnational Identity in Robyn Rowland's Australian/Turkish poems. *Researchgate*. 2015. str. 26.

⁷⁷ Battle of Gallipoli. *History*.

⁷⁸ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 7.

⁷⁹ Completing the story of the Gallipoli Campaign : researching the Turkish archives for a more comprehensive history. *National Library of Australia*. 2007. str. 24.

⁸⁰ BOZTEMUR, R. Gallipoli in the First World War. *Turkish cultural foundation*. str. 83.

⁸¹ FARHAT, T. جاليبولي معركة الحرب العالمية الاولى التي شكلت الشرق الاوسط اليوم. *Sasapost*. 2015.

⁸² Anzac Cove battlefield site. *Australian Government*.

⁸³ SOLL, Megan. The Dardanelles. *The savvy explorer*. 2013.

⁸⁴ BOZTEMUR, R. Gallipoli in the First World War. *Turkish cultural foundation*. str. 83 - 84.

⁸⁵ ATLI, Altay. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: The Landing Begins. 2015.

nacházeli na pláži, přiblížit se k nim ještě více. Ve chvíli, kdy by se spojenecké jednotky přiblížily k Osmanům, tak by jejich lodě přestaly bombardovat osmanské pozice, jelikož by se velitelé lodí obávali, že zasáhnou i své vlastní vojáky. A tak se nakonec skutečně stalo. Osmané tímto způsobem porazili Spojence, i když za cenu značně vysokých ztrát. Kemal později o tomto dnu mluvil jako o velmi důležitém, jelikož v něm dosáhli vítězství díky dobře umístěným pevnostem, statečnosti vojáků a správnému rozhodování důstojníků i velitelů.⁸⁶

Další plán pro jednotky ANZAC byl, aby se přesunuly kolem řady Sari Bair na západních březích směrem k hoře Mal Tepe na východní straně,⁸⁷ čímž by došlo k odříznutí tureckých vojsk bojujících proti Britům a Francouzům,⁸⁸ jenž přistávali na mysu Helles na jihu. Jednotky ANZAC očekávaly, že získají kontrolu nad vysokým terénem, který by jim zajistil dohled nad Dardanelským průplavem a královské námořnictvo by tak získalo bezpečný průjezd Dardanelami. Aby se tyto jednotky po vylodění mohly dostat dále od pláže, museli překonat několik vysokých hřebenů. Od začátku je ale provázela smůla.⁸⁹ Plán se začal hroutit už na samém začátku, jelikož se australským a novozélandským vylodovacíím člunům nezdařilo⁹⁰ kvůli silnému proudu přistát na plážích poblíž otevřené oblasti Maidos Plain, která se táhla podél poloostrova od západu na východ. Vojáky, jenž situaci značně podcenili,⁹¹ proud zanesl o dva kilometry dále, než bylo původně plánováno.⁹² Jiné zdroje uvádí, že se jednotky vylodily na místě vzdáleném až o devět kilometrů.⁹³ Kvůli špatným výpočtům, které prováděli Britové, namísto toho, aby se dostali na pevninu, kde by narazili na poměrně plochou krajinu, museli čelit bariéře strmých kopců, útesů a roklin, jež byly navíc poseté pichlavým křovím.⁹⁴ Výsledkem tak byla stále neuspořádaná vojenská síla s muži již téměř vyčerpanými. Cíle zůstávaly i nadále v nepřátelských rukou.⁹⁵ Nedaleko odtud, kde se

⁸⁶ VAN DER KLOOT, W. *The Lessons of War: The Experiences of Seven Future Leaders in the First World War*. 2009. str. 67.

⁸⁷ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

⁸⁸ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. str. 408.

⁸⁹ ERICKSON, E. J. *Strength against Weakness: Ottoman Military Effectiveness at Gallipoli, 1915*. 2015. str. 992.

⁹⁰ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

⁹¹ HUDSON, R. Anzac Cove, Gallipoli 1915. *History Today*. 2015.

⁹² HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

⁹³ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: The Landing Begins. 2015.

⁹⁴ The Dardanelles Disaster: the Failure at Gallipoli. *Gallipoli*.

⁹⁵ HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. *Australian Dictionary of Biography*.

spojenecké jednotky vylodily, byli Osmané, kteří vůbec netušili, že by zde mohlo dojít k vylodění Spojenců.⁹⁶

Jednotky Auckland a Waikato z Nového Zélandu a jednotky Canterbury z Velké Británie šly přímo do akce. Došlo ke smíšení s jednotkami z Austrálie a všichni bok po boku bojovali ve zmateném boji o dosažení vrcholu kopce známého jako Baby 700,⁹⁷ který má výšku 180 metrů nad mořem. Tento kopec se kvůli své nadmořské výšce stal jedním z hlavních australských i novozélandských cílů při přistání za úsvitu 25. dubna 1915. Joseph Peter Lalor, profesionální kapitán, který předtím sloužil ve francouzské cizinecké legii v Alžírsku a v jihoamerické revoluci, 25. dubna 1915 v půl deváté ráno vedl své muže z 12. praporu, aby v předstihu obsadili Baby 700. Pod jeho vedením se jednotkám ANZAC podařilo kopec Baby 700 do dopoledních hodin dvakrát dobýt, avšak pokaždé ho ztratili a v půl čtvrté odpoledne téhož dne se pokusili o jeho opětovné získání tím, že se přesunuli k Malone Gully a útočili tak ze severu. Opět ale bez výsledků. Tento den se stal pro Petra Lalora osudným.⁹⁸

Celý den 25. dubna 1915 obě strany, tedy Turci i jednotky ANZAC, útočily proti sobě. Nakonec však byly jednotky ANZAC nuceny se kvůli Turkům stáhnout a pozdě odpoledne vyčerpané opustily kopec Baby 700.⁹⁹ Jedním z důvodů, proč jednotky ANZAC ustoupily, byl ten, že Novozélandské jednotky utrpěly velké ztráty. Šlo zhruba okolo osm set třicet pět obětí v prvním dni boje. Podle slov jednoho z vojáků kulky a šrapnely od tureckých kulometů létaly jako krupobití.¹⁰⁰ Turecká pozice na Baby 700 byla nejsilnější ze všech pozic u zátoky ANZAC a Turci tak měli na dohled mnoho z pozic jednotek ANZAC.¹⁰¹ Místo zisku území na poloostrově Gallipoli zůstávaly jednotky ANZAC spíše v tratolišti krve a narůstal tak počet hrobů na plážích i na polích.¹⁰²

Večer 25. dubna 1915 starší velitelé ANZACu, jmenovitě australský důstojník William Throsby Bridges a generálmajor Alexander Godley, kteří byli zodpovědní za novozélandskou a australskou divizi na Gallipoli, měli obavy a byli přesvědčeni o tom, že následující den pro ně bude katastrofou. Obávali se, že je osmanský útok zažene zpět na moře,

⁹⁶ ERICKSON, E. J. *Strength against Weakness: Ottoman Military Effectiveness at Gallipoli, 1915*. 2015. str. 992.

⁹⁷ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

⁹⁸ Baby 700 Cemetery. *Australian Government*. 2018.

⁹⁹ Baby 700 and cemetery. *Anzac*. 2018.

¹⁰⁰ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

¹⁰¹ Baby 700 and cemetery. *Anzac*. 2018.

¹⁰² FARHAT, T. جاليبولي معركة الحرب العالمية الاولى التي شكلت الشرق الاوسط اليوم. *Sasapost*. 2015.

a proto navrhli, aby se jednotka ANZAC vzdálila od pláže. Sir Hamilton s návrhem nesouhlasil, a proto k odsunu z pláže nedošlo a spojeneckým silám nezbylo nic jiného, než upevňovat své pozice.¹⁰³

Následující den ráno v půl páté francouzské loďstvo zakotvilo na pobřeží blízko vesnice Kumkale a začalo bombardovat tuto oblast. Turecká vojska bránila oblast a svou pevnost, ale poté asi polovina vojáků z 6. divize ustoupila do Kumkale a druhá polovina dále bojovala, aby zabránila postupu Francouzů. V těchto těžkých bojích zemřel jeden z tureckých velitelů a munice postupně docházela. Navzdory všem negativním dopadům, Osmané provedli protiútok na znovuzískání Kumkale. V ulicích této vesnice tak znovu začala velmi těžká bitva. Francouzi přitvrdili ve své obraně, avšak v nejintenzivnějším okamžiku osmanského útoku Francouzi vyvěsili bílou vlajku a chtěli se vzdát. V důsledku jazykové bariéry se ovšem nemohli řádně domluvit a porozumět si, a tak se francouzští vojáci opět shromáždili a vrátili se zpět do svých pozic.¹⁰⁴

Následující večer byla pláž doslova přeplněná raněnými a mrtvými vojáky, a i nemocniční lodě praskaly ve švech. Během pěti dnů bylo zabito a zraněno sto třicet šest důstojníků a tři tisíce tři sta třináct vojáků. Zbytek z přeživších byl nucen zůstat na okraji pláže dlouhé okolo pěti až šesti kilometrů, vzdálené jen několik set metrů od vnitrozemí. Samotná pláž byla skrytá před Turky, ale stále v dosahu šrapnelů. Brzy se jim podařilo nalézt síť příkopů a skládek, mnohdy vzdálených i pouhých deset metrů od turecké linie.¹⁰⁵

V následujících týdnech se důstojník William Bridges poprvé seznamoval se svými vojáky tím, že prověřoval jejich střelecké schopnosti. Během tohoto výcviku ovšem zapomněl dbát na svou osobní bezpečnost¹⁰⁶ a ráno 15. května 1915 jej odstřelovač střelil do nohy v údolí Monash.¹⁰⁷ Následně byl převezen na nemocniční lodi Gasconale. Jeho stav byl takový, že lékaři se rozhodli pro amputaci. Rána byla tak rozsáhlá, že mu odumřela tkáň¹⁰⁸ a 18. května zemřel na cestě do nemocnice v Egyptě.¹⁰⁹

¹⁰³ CLARK, C. Bridges, Sir William Throsby. *Australian Dictionary of Biography*. 2018.

¹⁰⁴ BOZTEMUR, R. Gallipoli in the First World War. *Turkish cultural foundation*. str. 85.

¹⁰⁵ HUDSON, R. Anzac Cove, Gallipoli 1915. *History Today*. 2015.

¹⁰⁶ CLARK, C. Bridges, Sir William Throsby. *Australian Dictionary of Biography*. 2018.

¹⁰⁷ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 77.

¹⁰⁸ CLARK, C. Bridges, Sir William Throsby. *Australian Dictionary of Biography*. 2018.

¹⁰⁹ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 77.

3.3 První zprávy o bitvě

Prvním oficiálním válečným zpravodajem či korespondentem v Gallipoli byl Australan Charles Edwin Woodrow Bean,¹¹⁰ který byl od dětství fascinován válkou a byl včleněn do frontových linií od roku 1914. První zprávy o bitvě o Gallipoli ovšem vydal až Ellis Ashmead Bartlett, novinář a válečný korespondent z Velké Británie.¹¹¹ Zprávy o vylodění byly vydány o den později, tedy 26. dubna 1915, ale do Velké Británie se dostaly až 7. května 1915 a do Austrálie a na Nový Zéland dokonce až 8. května. Spisy Charlese Beana, které byly odeslány z poloostrova Gallipoli, a jenž byly zaměřeny na neschopnost britské armády ve vedení boje, měly být zveřejněny, ale byly cenzurovány. To znamenalo, že se k veřejnosti dostaly pouze dobré zprávy o tom, že vítězství je pro Velkou Británii nevyhnutelné. Bartlettovy zprávy byly naopak pouze o tom, co veřejnost chtěla slyšet.¹¹² Jeho zprávy zachytily napětí scény, kdy pozoroval australské vojáky, kteří se blížili k pobřeží Gallipoli před svítáním a ve svých zprávách popisoval vylodění vojáků ANZAC, kteří se stali součástí invaze na poloostrově 25. dubna¹¹³ a označoval vojáky z jednotky ANZAC za statečné.¹¹⁴

Charles Bean ve svém vlastním deníku popisoval například i bitvu u Krithie¹¹⁵, která začala 28. dubna 1915.¹¹⁶ Byla to bitva, kde druhá australská pěchotní brigáda a novozélandská pěchotní brigáda strávily tři dny¹¹⁷ v zákopech, které si sami vykopaly.¹¹⁸ Nakonec Krithie, která byla nedaleko zátoky ANZAC, opustili a vypravili se na mys Helles.¹¹⁹ Bean dále psal o Jamesi McCayovi,¹²⁰ generáli druhé australské pěchotní brigády¹²¹ a o jeho mužích, kteří se během bitvy u Krithie na výzvu generála McCaye: „Teď Australané!“ společně zvedli a křičeli: "Poďte, Australané!" vrhli se na bitevní pole,¹²² kde

¹¹⁰ DAPIN, M. War historian Charles Bean caught up in his own war of words. *The Australian*. 2014.

¹¹¹ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. str. 408.

¹¹² GROOM, N. The image of the fearless Anzacs flying up the beach at Gallipoli 'was NOT TRUE for many soldiers', according to biography on Australia's first official war correspondent. *Mail Online*. 2014.

¹¹³ MACLEOD, J. The Greatest War Correspondent of the Twentieth Century': Ellis Ashmead-Bartlett and The Daily Telegraph. *Gale*. 2015. str. 3 - 4.

¹¹⁴ MCDONALD, M. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. *ResearchGate*. str. 409.

¹¹⁵ DAPIN, M. War historian Charles Bean caught up in his own war of words. *The Australian*. 2014.

¹¹⁶ The Gallipoli campaign - Stalemate. *New Zealand history*. 2017.

¹¹⁷ BARTLETT, A. *The Uncensored Dardanelles*. 1931. str. 86 - 87.

¹¹⁸ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 74.

¹¹⁹ BARTLETT, A. *The Uncensored Dardanelles*. 1931. str. 86 - 87.

¹²⁰ DAPIN, M. War historian Charles Bean caught up in his own war of words. *The Australian*. 2014.

¹²¹ The second Battle of Krithia, 8 May 1915. *Australian Government*.

¹²² DAPIN, M. War historian Charles Bean caught up in his own war of words. *The Australian*. 2014.

utrpěli těžké ztráty, jelikož nebylo nikomu dobře zřejmé, odkud na ně nepřítel střílí, poněvadž nikdo netušil, kde se vlastně nachází turecké pozice.¹²³ I přes veškeré ztráty generál McCay ukázal pistolí na jednoho z vojáků, který odmítl vstoupit na plošinu, a řekl mu, že pokud nepůjde, zastřelí ho, přestože bylo zřejmé, že voják zemře. Byla to ovšem naprosto bezcenná bitva, jelikož se ničeho nedosáhlo.¹²⁴ V bitvě u Krithie přišli Spojenci o více než tři tisíce lidí. Aby Hamilton vyrovnal tyto ztráty, vyslal 29. indickou divizi a 42. britskou divizi na Helles, kde Osmané utrpěli drtivou porážku. Hamilton se proto dále rozhodl zahájit ofenzivu směrem ke Krithii, aby využil oslabené osmanské obrany. V noci z 5. na 6. května se novozélandská pěchotní brigáda a 2. australská pěchotní brigáda přemístily na Helles spolu s novozélandskými a australskými dělostřeleckými bateriemi, které nebyly schopné se dostat na břeh ANZAC.¹²⁵ V druhé bitvě u Krithie, která začala 6. května, Spojenci spolu s jednotkami ANZAC zahájili řadu nepovedených útoků na osmanské zákopy a utrpěli početné ztráty. Za tyto dva dny, jediné, co se spojeneckým jednotkám podařilo získat, bylo pouhých osm set yardů území, tedy přibližně 750 metrů.¹²⁶ V této bitvě počet zabitých spojeneckých vojáků dosáhl až sedm tisíc z necelých dvaceti osmi tisíc mužů.¹²⁷

¹²³ The second Battle of Krithia, 8 May 1915. *Australian Government*.

¹²⁴ DAPIN, M. War historian Charles Bean caught up in his own war of words. *The Australian*. 2014.

¹²⁵ The Gallipoli campaign - Stalemate. *New Zealand history*. 2017.

¹²⁶ The second Battle of Krithia, 8 May 1915. *Australian Government*.

¹²⁷ The Gallipoli campaign. *Anzac portal dva gov*. 2017. str. 52.

4 PRVNÍ OSMANSKÝ ÚTOK

4.1 Útok na jednotky ANZAC

Až do této doby vedli Osmané pouze obrannou strategii. Osmané byli odhodláni k velkému útoku na nepřítele.¹²⁸ Tureckým cílem bylo zahnat Spojence zpět do moře.¹²⁹ Útok na jednotky ANZAC začal o půlnoci z 18. května na 19. května 1915,¹³⁰ kdy se více než čtyřicet dva tisíc osmanských vojáků připravovalo ve svých zákopech. V půl čtvrté ráno¹³¹ zaútočili na pozice jednotek ANZAC.¹³² Osmané raději utočili za tmy, aby Spojenci nemohli zjistit, že trpí nedostatkem zbraní a munice. Nejvíce tedy využívali bajonety. Zároveň chtěli, aby spojenecké lodě nespatriily jejich pozice, a aby tak nemohly Osmany z lodí bombardovat.¹³³

Australské a novozélandské jednotky se sestávaly z pouhých sedmnácti tisíc vojáků.¹³⁴ Protože se na jednom místě nacházelo velké množství osmanských vojáků, byli ve svých zákopech doslova natlačeni, a proto pokaždé, když se vrhli do boje ve velkém množství, bylo pro jednotky ANZAC jednoduché jich co nejvíce zasáhnout pomocí kulometů. Během čtyř hodin útoku bylo zabito na tři tisíce osm set padesát pět tureckých vojáků a pět tisíc devět set šedesát sedm jich bylo zraněných.¹³⁵ V Neku, kousek od zátoky ANZAC, se turecká pěchotní jednotka opakovaně pokoušela porušit obranu ANZAC¹³⁶ bombardováním pomocí velkých ráží, houfnic a kulometů.¹³⁷ Za celý den, tedy 19. května, bylo zraněných a mrtvých zhruba deset tisíc vojáků na straně Osmanů.¹³⁸ Jejich těla i těla vojáků z jednotek ANZAC zůstala ležet na otevřeném prostoru na polích.¹³⁹ Turečtí vojáci 19. května vypálili více než 948 000 nábojů kulometů a 1400 dělostřeleckých granátů.¹⁴⁰ Turků bylo dva a půl krát více než

¹²⁸ The defence of Gallipoli. RTE. 2013.

¹²⁹ MCGILVRAY, E. *Hamilton and Gallipoli: British Command in an Age of Military Transformation*. 2015. str. 66.

¹³⁰ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 77.

¹³¹ The defence of Gallipoli. RTE. 2013.

¹³² MCGILVRAY, E. *Hamilton and Gallipoli: British Command in an Age of Military Transformation*. 2015. str. 66.

¹³³ MACDONOGH, G. *VELKÉ BITVY: 50 klíčových bitev od starověku po současnost*. 2012. str. 189.

¹³⁴ The Gallipoli campaign. *Anzac portal dva gov*. 2017. str. 53.

¹³⁵ The defence of Gallipoli. RTE. 2013.

¹³⁶ Gallipoli armistice. *New Zealand history*. 2014.

¹³⁷ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 77.

¹³⁸ Gallipoli's one brief, shining moment. *The Sydney Morning herald*. 2008.

¹³⁹ Gallipoli armistice. *New Zealand history*. 2014.

¹⁴⁰ MCGILVRAY, E. *Hamilton and Gallipoli: British Command in an Age of Military Transformation*. 2015. str. 66.

jednotek ANZAC. Ztráty na straně jednotky ANZAC činily okolo sto šedesáti zabitých vojáků a čtyři sta šedesát osm zraněných,¹⁴¹ včetně devíti zraněných důstojníků. Důvodem takto obrovských ztrát na osmanské straně bylo to, že Spojenci při této bitvě hojně využívali dělostřelecké ohně a zákopy, které si předem připravili, a z nichž na Osmany stříleli. Byli tudíž po celou dobu v zákrytu.¹⁴²

4.2 Den příměří

Z důvodu obrovských ztrát se došlo k závěru,¹⁴³ že je nezbytné uzavřít příměří. 24. května 1915 se tedy obě strany dohodly na dočasném příměří.¹⁴⁴ O příměří požádal generál Birdwood a Liman von Sanders s tím souhlasil, jelikož hlavním důvodem příměří bylo, aby se mohli pohřbít hromady mrtvol mezi osmanskými a spojeneckými zákopy,¹⁴⁵ poněvadž se zápach těl stával již nesnesitelným. V průběhu tohoto dne se ani jedna strana nepokoušela o útok, ale vojáci si naopak vyměňovali úsměvy a cigarety.¹⁴⁶ Na konci května Osmané přišli s novým nápadem začít kopat tunely. Ve chvíli, kdy se jim podařilo dostat se pod spojenecké zákopy, umístili zde výbušniny, které po výbuchu způsobily Spojencům značné ztráty. Později i Spojenci učinili totéž.¹⁴⁷

Hamilton uskutečnil další pokusy o prolomení osmanských linií v mysu Helles během měsíců června a července.¹⁴⁸ Do konce července se boje na celém poloostrově Gallipoli staly svízelnou situací.¹⁴⁹ Během těchto necelých dvou měsíců zemřelo přibližně sedmnáct tisíc vojáků na straně Spojenců. Zemřeli nejen kvůli bombardování či střílení ze strany Osmanů, ale také kvůli příliš horkému počasí, které panovalo během dne a večer naopak zase kvůli silnému deštivému počasí a nedostatku vody a jídla.¹⁵⁰ Přístup k molu u mysu Helles a vykládka proviantu i vojáků se stala pro Spojence během dne velmi nebezpečnou a téměř sebevražednou záležitostí, jelikož byli pod neustálou palbou Osmanů, kteří byli rozmístěni podél svahů. V důsledku toho tak byly od počátku června veškeré posily spolu s potravinami

¹⁴¹ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Burying the Dead. 2015.

¹⁴² The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 77.

¹⁴³ The defence of Gallipoli. *RTE*. 2013.

¹⁴⁴ Gallipoli armistice. *New Zealand history*. 2014.

¹⁴⁵ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Burying the Dead. 2015.

¹⁴⁶ The Turkish attack, 19 May 1915. *Australian Government*.

¹⁴⁷ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Burying the Dead. 2015.

¹⁴⁸ The Gallipoli campaign – The Sari Bair offensive. *New Zealand history*. 2015.

¹⁴⁹ The defence of Gallipoli. *RTE*. 2013.

¹⁵⁰ HARRISON, J. P. Gallipoli 1915: War on the Cheap. *Academia*. 2014. str. 34 - 35.

a vodou vykládány pouze v noci.¹⁵¹ Těžkému dělostřeleckému bombardování předcházely minimálními zisky, a to navíc za cenu téměř dvanácti tisíc britských a francouzských obětí. Osmanští vojáci se jen stáhli dolů ze svahu Achi Baba, aby se skryli před přímým sluncem a čekali na další nápor. Vzhledem k tomu, že marné útoky Spojenců dále pokračovaly, začali se proto zabývat jinými strategiemi, které by jim zaručily úspěch. Generálporučík Birdwood připravil plán, jak prolomit osmanské linie v zátocě ANZAC, obsadit a zmocnit se kopce Sari Bair. Hamilton se z tohoto důvodu vzdal mysu Helles a uskutečnil Birdwoodův nápad.¹⁵² Zároveň Birdwoodův plán dále rozšířil tak, aby zahrnoval přistání dvou britských divizí v zálivu Suvla,¹⁵³ osm kilometrů severně od zátoky ANZAC. Nakonec Hamilton začal s opětovným útokem na mys Helles, ovšem jen proto, aby odpoutával pozornost Osmanů.¹⁵⁴

¹⁵¹ Anzac Cove battlefield site. *Australian Government*.

¹⁵² The Gallipoli campaign – The Sari Bair offensive. *New Zealand history*. 2015.

¹⁵³ Battle of Sari Bair. *Totally history*. 2012.

¹⁵⁴ The Gallipoli campaign – The Sari Bair offensive. *New Zealand history*. 2015.

5 SRPNOVÁ BITVA

Srpnová ofenzíva, známá taktéž jako druhé pokusné přistání započala v deset hodin večer 6. srpna 1915,¹⁵⁵ jiné zdroje uvádí, že započala již v půl šesté večer.¹⁵⁶ Byla načasována tak, aby se shodovala s dalším velkým přistáním spojeneckých posil v zálivu Suvla na pobřeží Egejského moře, severně od zátoky ANZAC,¹⁵⁷ na jihu od břehy Buyukkemikli a Kucukkemikli.¹⁵⁸ Nejprve došlo k vyloštění tří divizí britských námořních sil. Generál Liman von Sanders o této skutečnosti věděl, ale neměl dostatek mužů, aby na ně zaútočil, a tak byl nucen čekat na pomoc dalších příchozím vojáků a mezitím doufal, že Britové udělají nějakou chybu. Jeho naděje se stala skutečností, jelikož Britové, ve chvíli, kdy jejich lodě přistály na břehu, měli možnost rovnou a přímo obsadit několik místních hřebenů, vzhledem k tomu, že zde ještě Osmané nebyli. Ovšem namísto toho jejich generál, velitel devátého britského sboru Frederick Stopford, nařídil vojákům, aby zůstali na pláži, kopali zákopy a stavěli stany, což byla pro Brity osudová chyba.¹⁵⁹ V plánu Spojenců bylo dále vytvoření základen, kam by mohly být později dodány další síly. Kromě toho bylo plánovaným cílem obsadit kopec Sari Bair, který se nacházel opodál zálivu Suvla, a zároveň bylo záměrem udržet Osmany od tohoto vrcholu co možná nejdále.¹⁶⁰

Hamilton tomuto plánu důvěřoval a na žádnou jinou možnost absolutně nepomyslel. Hamilton projednával návrh ještě s viceadmirálem Johnem de Robeckem.¹⁶¹ Po diskuzi mezi generály bylo rozhodnuto, že plán, který má být zahájen na frontě Sari Bair, by měl zahrnovat dvojici brigád, které by se pohybovaly na sever po Egejském pobřeží, a poté by se obrátily na východ, aby mohly zaútočit na Osmany zezadu.¹⁶² Lord Kitchener jim na pomoc poslal další tři divize. Kromě toho dostali ještě dva slabší křižníky, čtrnáct dohlížitelů s těžkými děly, šest ponorek a čtyři lodě.¹⁶³ Celkem tedy australský a novozélandský armádní sbor získal navíc dvacet pět tisíc vojáků a posléze tak jejich počet dosahoval přibližně čtyřicet pět tisíc mužů. Zhruba polovina těchto vojáků se zúčastnila prvního postupu, vedeného generálem Johnem

¹⁵⁵ MCGILVRAY, E. *Hamilton and Gallipoli: British Command in an Age of Military Transformation*. 2015. str. 101.

¹⁵⁶ ATLI, Altay. *Gallipoli. Turkey in the First World War*. Kapitola: The Hell that they Called Suvla Bay. 2015.

¹⁵⁷ DUFFY, M. *Battles - The Battle of Sari Bair, 1915. First world war*. 2009.

¹⁵⁸ SANSAL, B. *Gallipoli Campaign. All about turkey*. 2017.

¹⁵⁹ MOOREHEAD, A. *Gallipoli*. 1968. str. 222.

¹⁶⁰ HARRISON, J. P. *Gallipoli 1915: War on the Cheap. Academia*. 2014. str. 36.

¹⁶¹ CLEVERLY, J. *More than a Sideshow? An Analysis of GHQ Decision Making during the Planning for the Landings at Suvla Bay, Gallipoli, August 1915. Journals*. 2017. str. 46 - 48.

¹⁶² *Battle of Sari Bair. Totally history*. 2012.

¹⁶³ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 217.

Henrym Godfreyem,¹⁶⁴ jenž do královského námořnictva vstoupil v roce 1903.¹⁶⁵ Spojenecké jednotky se pohybovaly ve tmě v ranních hodinách 6. srpna 1915 a v tichosti se ukrývali ve svých připravených úkrytech. Tato skupina měla k dispozici celkem 37 000 pušek, 72 pistolí, námořní podporu dvou křižníků, čtyři dohlížitele a dva torpédoborce. Jak bylo původně plánováno, měli se rozdělit do dvou hlavních částí, jejímž cílem bylo, aby část z nich zůstala v zátocě ANZAC a druhá část, která byla složena z Novozélandců, Australanů, 13. divize a 29. indické dělostřelecké brigády měla za úkol obsadit Chunuk Bairi. V rezervě zůstala pouze 38. brigáda a 29. brigáda 10. divize.¹⁶⁶ Dne 6. srpna 1915 v půl šesté večer jednotky první australské divize zaútočily na osmanské zákopy v oblasti Lone Pine. Tato bitva se stala jednou z nejnáměšších bitev vojenské akce v Gallipoli. Útok byl naplánován jako objížďka australských a novozélandských jednotek, které se nacházely v zátocě ANZAC, aby následně obsadily Chunuk Bairi a kopec 971,¹⁶⁷ jenž byl dominantním cílem britské ofenzivy od počátku srpna 1915, jelikož měl nejvyšší vrchol na poloostrově Gallipoli. Kopec 971 je v tureckém jazyce známý pod názvem Koja Chemen Tepe.¹⁶⁸

Když začaly australské dělostřelecké palby na Osmany ze skrytých příkopů, zastavily bombardování až ve chvíli, kdy se jim podařilo dosáhnout osmanských zákopů, kde zjistily, že zákopy byly pokryty dřevěnými střechami, čímž byli Osmané částečně chráněni před palbou. Někteří byli zastřeleni či zemřeli v důsledku bombardování, jiní se dali na útěk ze svých zákopu. V noci byla většina osmanské přední linie v rukou Australanů. Poté, co obsadili Osmanské příkopy, snažili se Australané udržet to, čeho dosáhli, zatímco se Osmané zoufale snažili porazit Australany a vyhnat je zpátky tam, odkud přišli. V noci ze 6. srpna do 9. srpna probíhala nelítostná bitva mezi oběma stranami v tureckých tunelech. Během těchto čtyř dnů této bitvy utrpěli Australané ztráty v podobě asi dvou tisíc tří set mrtvých a zraněných.¹⁶⁹ 9. srpna v půl páté ráno Spojenci začali silně bombardovat kopec Chunuk Bairi a vrcholek s názvem Q. S bombardováním přestali přesně v 5:16 ráno.¹⁷⁰ Novozélandská pěchotní brigáda již pomalu obsazovala vrchol Chunuk Bairi, když se sem skutečně dostali, čekali zde na ně Osmané s kulomety a začali na novozélandskou brigádu nelítostně pálit z

¹⁶⁴ Battle of Sari Bair. *Totally history*. 2012.

¹⁶⁵ DREWERY, S. Godfrey, Admiral John Henry. *Archives in London and the M25 area*. 2011.

¹⁶⁶ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 81 - 90.

¹⁶⁷ The Battle in Brief. *AWM London*. 2018.

¹⁶⁸ Hill 971 Turkey, 8 August 1915 Outline. *Australian military history of the early 20th century*. 2009.

¹⁶⁹ The Battle in Brief. *AWM London*. 2018.

¹⁷⁰ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 81 - 90.

kulometů.¹⁷¹ Osmané útok ale očekávali a byli na vpád Spojenců připraveni pod vedením Mustafy Kemala.¹⁷² Ten spolu se svou 12. divizí přebral 9. divizi britské armády, která byla rázem pod palbou tureckých sil, přičemž padla ve velkém počtu, vojáci této divize byli navíc vysílení z boje a Osmané tak neměli sebemenší problém zahnat je zpátky do moře.¹⁷³

Vrcholku Q se zmocnila indická 29. brigáda, její obsazení ovšem nemělo dlouhého trvání kvůli osmanského protiútoky.¹⁷⁴ Přesto byla pro Osmany situace zoufalá kvůli nedostatku vojáků. Velitel 5. osmanské armády německý generál Liman von Sanders dal proto Kemalovi na pomoc 8. divizi, kterou ještě posílil o další muže. Kemal tak s touto 8. divizí za pomoci bajonetů úspěšně zabránil jednotkám ANZAC proniknout do jeho bojových linií.¹⁷⁵ Druhý den ráno měly spojenecké lodě podpořit jednotky ANZAC zahájením palby z námořních lodí, avšak nastala chyba v podobě špatného zaměření. Granáty tak dopadaly na australské, indické i novozélandské vojáky.

Kemal chtěl rozdělit britský a francouzský sbor od jednotek ANZAC,¹⁷⁶ jelikož tušil, že by tento krok mohl být možností, jak bitvu vyhrát. Den poté proto Kemal zaútočil na australské a novozélandské jednotky,¹⁷⁷ při němž Osmané opět hojně využili bajonetů. Tento úder způsobil Spojencům velké škody a smrtelná zranění,¹⁷⁸ i když byly využity pozemní dělostřelecké palby, palby z kulometů a také cílená palba z lodí, kterou se jim podařilo nakonec správně zaměřit. V tento den byl během útoku Kemal postřelen, střela ho však zasáhla do hodinek, které měl v kapse, čímž mu zachránily život.¹⁷⁹ Tentýž den 29. indická pěší brigáda obsadila svahy Sari Bair a na nějakou dobu se jí podařilo ovládnout i jeho vrcholek, ovšem opět ne nadlouho a museli se jej vzdát, jelikož jeho udržení vyžadovalo velké úsilí i značné množství vojáků. Následující tři dny a tři noci bojovali bez přestávek.¹⁸⁰ Spojenecké síly byly ve velmi špatné kondici, z důvodu nedostatku potravy a tekutin a hodně vojáků bylo také nemocných.¹⁸¹ Spojenci neměli žádné znalosti o této oblasti, jelikož Turci

¹⁷¹ Hill 971 Turkey, 8 August 1915 Outline. *Australian military history of the early 20th century*. 2009.

¹⁷² BOZTEMUR, R. Gallipoli in the First World War. *Turkish cultural foundation*. str. 86 - 87.

¹⁷³ SANSAL, B. Gallipoli Campaign. *All about turkey*. 2017.

¹⁷⁴ Hill 971 Turkey, 8 August 1915 Outline. *Australian military history of the early 20th century*. 2009.

¹⁷⁵ SANSAL, B. Gallipoli Campaign. *All about turkey*. 2017.

¹⁷⁶ GILBERT, M. *První světová válka: úplná historie*. 2005. str. 254.

¹⁷⁷ MOOREHEAD, A. *Gallipoli*. 1968. str. 274.

¹⁷⁸ BOZTEMUR, R. Gallipoli in the First World War. *Turkish cultural foundation*. str. 86 - 87.

¹⁷⁹ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Fighting for the Hills. 2015.

¹⁸⁰ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 81 - 90.

¹⁸¹ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

ostřelováním zabránili tomu, aby nikdo nemohl provádět výzkumné cesty na jejich území. Z tohoto důvodu tak zůstali Osmané v přesile.¹⁸²

Spojencům se během čtyř dnů bitvy podařilo obsadit pouze oblast Lone Pine, a to za cenu více než dvou tisíc obětí a mnoha zraněných.¹⁸³ Večer 10. srpna celková ztráta generála Birdwooda dosáhla až na dvanáct tisíc mrtvých s velkým počtem padlých důstojníků. 13. divize nové armády ztratila okolo šest tisíc vojáků z celkového počtu deset tisíc pět set. Dalších deset velitelů z třinácti během boje zmizelo neznámo kam.¹⁸⁴ Dne 15. srpna bylo z australského 10. praporu evakuováno přes čtyřicet pět procent vojáků z důvodu střevních obtíží. Hamiltonův srpnový plán se hroutil a bylo zapotřebí dalších posil, které by znásobily jeho sílu. Požadoval proto 17. srpna od britského ministra války lorda Kitchenera dalších čtyřicet pět tisíc vojáků na pomoc na poloostrov Gallipoli a dalších padesát tisíc na jiné následující vpády.¹⁸⁵ Požadavek o navýšení počtu mužů mu byl zamítnut.

Generál Hamilton zahájil 21. srpna další útok na Suvlu přes kopec, který byl sice v otevřeném terénu, ale k jeho štěstí jej nepřítel přehledl.¹⁸⁶ Jiné zdroje uvádí, že v tentýž den britské síly zaútočily na kopec Scimitar a na kopec nazývaný kopec W, který se nacházel nedaleko Suvly, kde se nacházely turecké pozice. Mezitím jednotky ANZAC zaútočily puškami na kopec pojmenovaný jako vrcholek 60. Útok probíhal v dusivém horku, který byl pro obě strany velkou přítěží. Neúspěch zde měli Britové, neboť ztratili více než pět tisíc vojáků.¹⁸⁷ Jednotkám ANZAC se díky střelcům podařilo získat část kopce s názvem 60 a to za cenu více než dvou tisíc mrtvých, dál se už ale nedostaly.¹⁸⁸

22. srpna v šest hodin ráno novozélandský generál Andrew Hamilton Russell získal posily v podobě 18. australského praporu a společně napadli vrchol Kaiajik Aghala. Australanům se podařilo za cenu mnoha životů obsadit 150 yardů osmanských zákopů, poté však byli nuceni vrátit se zpět kvůli silnému ostřelování ze strany Osmanů, poněvadž právě na tomto místě měli Osmané dostatek posil.¹⁸⁹ Od 27. srpna do 29. srpna 1915 smíšená síla australských, novozélandských a britských jednotek se znovu pokoušela bombardováním a

¹⁸² Battle of Sari Bair. *Totally history*.

¹⁸³ The Gallipoli campaign – The Sari Bair offensive. *New Zealand history*. 2015.

¹⁸⁴ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 91.

¹⁸⁵ August 1915. *Australian Government*.

¹⁸⁶ HARRISON, John, Paul. Gallipoli 1915: War on the Cheap. *Academia*. 2014. str. 39 - 40.

¹⁸⁷ August 1915. *Australian Government*.

¹⁸⁸ Anzac - Suvla sectors of Gallipoli, Aug - Dec 1915. *New Zealand history*. 2015.

¹⁸⁹ The Anzac Book. *Davidmhart*. 1916. str. 92.

ostřelováním o opětovné získání vrcholku kopce 60.¹⁹⁰ Po těchto tvrdých a nelítostných bojích však kopec 60 stále zůstal pod osmanským dohledem, přičemž tyto jednotky opět utrpěly značně vysoké ztráty bez kladných výsledků.¹⁹¹ Kdyby se ovšem Spojencům podařilo zachytit tyto body, bylo by jim umožněno spojit se s jednotkami ze zátoky ANZAC a zálivu Suvla,¹⁹² avšak ani tato srpnová ofenzíva neuspěla a selhala s velkými ztrátami.¹⁹³

Novozélandské jednotky měly za srpen tři tisíce tři sta sedmdesát pět padlých, téměř stejně jako v předchozích třech měsících boje.¹⁹⁴ Později byl britský generálporučík Julian Byng vyslán do Suvly, aby velel 9. armádnímu sboru.¹⁹⁵ Tři dny před jeho příjezdem ale utrpěl devátý sbor krvavou porážku poté, co se pokoušel zmocnit kopce Scimitar. Ze čtrnácti tisíc tři sta vojáků, kteří se zúčastnili útoku na Scimitar, bylo více než pět tisíc tři sta mrtvých, zraněných nebo pohřešovaných. Byla to nejméně úspěšná bitva na Gallipoli s velkými ztrátami. Později, asi týden poté, co Julian Bynga dorazil do Suvly, si uvědomil, že situace se zdá být beznadějná a začal proto podněcovat své vojáky k tomu, aby se připravovali na tajný plán evakuace Suvly,¹⁹⁶ jelikož si spojenecké síly byly dobře vědomy toho, že prozatím po celou dobu bitvy nedošly takřka k žádným ziskům, nepodařilo se jim porazit osmanské obrany a prakticky ani nesplnily žádný ze svých předem stanovených cílů.¹⁹⁷ Během srpnové ofenzívy Spojenci i Osmané měli přibližně stejný počet padlých, a to zhruba patnáct tisíc vojáků.¹⁹⁸ V srpnu 1915 se boje konaly spíše jako zákopové války, neboť ani jedna strana ničeho nedosáhla. Bitva o Gallipoli byla prakticky u konce, jelikož se výsledek absolutně nezměnil a Spojenci nebyli již schopni otevřít cestu do Istanbulu pro své námořnictvo.¹⁹⁹

Generál Hamilton návrh evakuace odmítl, stejně jako v předchozích návrzích, protože nechtěl dovolit, aby Britové uznali prohru v této bitvě, poněvadž cítil, že by to bylo pro Velkou Británii ponižující. Hamilton proto navrhl další obtížné napadení, které představovalo vysoké riziko ztrát na spojenecké straně a to až o polovinu vojsk.²⁰⁰ Původně zamýšlel použít zkušenou britskou 29. divizi z mysu Helles k nočnímu útoku na Suvla, jelikož měl pocit, že

¹⁹⁰ August 1915. *Australian Government*.

¹⁹¹ The Sari Bair offensive. *New Zealand history*. 2015.

¹⁹² The Gallipoli Campaign. *ABC*. 2015.

¹⁹³ HARRISON, J. P. Gallipoli 1915: War on the Cheap. *Academia*. 2014. str. 39 - 40.

¹⁹⁴ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

¹⁹⁵ DUFFY, M. Who's Who - Sir Julian Byng. *First world war*. 2009.

¹⁹⁶ WILLIAMS, J. *Byng of Vimy*. 1983. str. 96 - 97.

¹⁹⁷ SANSAL, B. Gallipoli Campaign. *All about turkey*. 2017.

¹⁹⁸ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 243.

¹⁹⁹ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Last Efforts of the Allies. 2015.

²⁰⁰ The Gallipoli Campaign. *ABC*. 2015.

tato zkušená divize by byla schopnější a rychlejší v tažení do vnitrozemí než jiné skupiny nových a nezkušených vojáků.²⁰¹

Po selhání při napadení svahů Sari Bair generál Hamilton zvažoval další nový plán na vítězství. Jednalo se o útok ze zálivu Suvla na severu zátoky ANZAC, jehož cílem bylo obsadit hřeben Anafarta. Tento návrh probíral s Novým Zélandem. Chtěl, aby mu přispěli především zimním vybavením jako byly kabáty, kukly či rukavice pro vojáky, protože zima se již blížila a Hamilton nechtěl nic ponechat náhodě. I tento poněkud nenáročný návrh mu však byl zamítnut, jelikož probíhaly opětovné úvahy o evakuaci poloostrova Gallipoli. Srpnová ofenzíva byla posledním velkým pokusem spojeneckých sil v Gallipoli překonat patovou situaci, která ve své podstatě přetrvávala již od vylodění 25. dubna 1915.²⁰² Důležitým faktorem pro zamítnutí Hamiltonova návrhu byl dopis s osmi tisíci slovy napsanými australským novinářem Keithem Arthurem Murdochem,²⁰³ který přijel v září 1915 poloostrov Gallipoli navštívit a následně o celé situaci řádně referoval v dopise, který poté předal Andrewovi Fisherovi, australskému premiérovi a na jeho žádost²⁰⁴ a také členům britské vlády. V dopise uváděl vše - od počtu mrtvol na straně Spojenců během celé bitvy o Gallipoli po neschopnost sira Iana Hamiltona ve velení a informoval také o nemocích, kterými trpěla až tisícovka vojáků. To vše byly pro britskou a australskou vládu pádné důvody pro evakuaci poloostrova.²⁰⁵ Evakuace byla nezbytná také z důvodu velkých ztrát na straně Spojenců a špatnému postavení jednotek ANZAC, kterým se nikdy nepodařilo na delší dobu obsadit vrcholky a byli tak neustále v přímé palbě Osmanů.²⁰⁶ Navíc do konce září měli Spojenci k dispozici již jen sto dvacet tisíc vojáků, což znamenalo zhruba o polovinu méně mužů, než činil počet osmanských vojáků. Osmané měli přes dvě stě padesát pět tisíc sedm set vojáků a přes pět tisíc důstojníků.²⁰⁷

Během všech přistání na poloostrově Gallipoli Osmané ukázali svou statečnost, silné postavení a početnou armádu. Během všech těchto bitev Turci ani v jednom případě nestříleli do nepřátel, kteří již byli na nosítkách, na nemocniční lodě, ani na stany označené červeným

²⁰¹ Landings at Suvla Bay, Gallipoli, August 1915. *Journals*. 2017. str. 56.

²⁰² August Offensive. *Australian war memorial*.

²⁰³ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

²⁰⁴ HARRISON, J. P. Gallipoli 1915: War on the Cheap. *Academia*. 2014. str. 42.

²⁰⁵ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

²⁰⁶ HRBEK, J. *Velká válka na moři*. 2001. str. 67.

²⁰⁷ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Last Efforts of the Allies. 2015.

křížem a rovněž nedocházelo ani k mučení zajatců. Příležitostí ovšem měli dostatek, neboť obsadili kopce, ze kterých bylo možné bez problému odstřelovat vybraný cíl.²⁰⁸

²⁰⁸ BOZTEMUR, R. Gallipoli in the First World War. *Turkish cultural foundation*. str. 87.

6 ZÁVĚR OPERACE A DOPADY BITVY

6.1 Evakuace poloostrova Gallipoli

Dne 14. října 1915 byl Hamilton odvolán ze své funkce²⁰⁹ a byl nahrazen generálporučíkem sirem Charlesem Carmichaelem Monrem, který byl expedován ze třetí armády z Francie, a jenž v této bitvě dostal na starost středomořské expediční síly, které měl dříve pod svým velením Hamilton. Charles Monro se na poloostrov Gallipoli dostal až 28. října 2018. Po diskuzi s veliteli na poloostrově informoval ministra války lorda Kitchenera, aby mu vyhověl v poskytnutí několika zkušených brigád i stavebního materiálu, aby mohl zajistit vojskům přístřeší v období zimy. Zároveň jej informoval o tom, že vojáci jsou již značně vysílení a není si jist, zda budou schopni vést delší a vytrvalý boj. Osmané měli své pozice umístěné na vrcholcích, což znamenalo, že vojáci mohli útočit pouze ze stran, což ovšem velkou nadějí na úspěch nedávalo. Monro se také dozvěděl, že Osmané získali další munici a těžké zbraně od Němců.²¹⁰ V jiném článku se píše, že Osmané zbraně dostali navíc ještě od Rakušanů.²¹¹ Monro zvažoval všechny možnosti, přičemž navštívil mys Helles, zátoku ANZAC a Suvlu. Nakonec dospěl k závěru, že evakuace je zřejmě nejlepším rozhodnutím a měla by být okamžitá. Byl zde ovšem problém, evakuace totiž mohla způsobit ztrátu třiceti až čtyřiceti procent vojáků na Gallipoli. Prchající Spojenci by totiž mohli být snadným terčem pro osmanské síly.²¹² Návrh Monra na evakuaci byl sdělen lordu Birdwoodovi, avšak opět bez úspěchu. Nápad, s nímž Monro přišel, rozzlobil Churchilla, pro něhož byla operace Gallipoli srdeční záležitostí a nechtěl si připustit její selhání.²¹³

9. listopadu 1915 se lord Kitchener vydal navštívit poloostrov Gallipoli, aby se dozvěděl, jaká zde skutečně panuje situace.²¹⁴ Netrvalo dlouho a i on sám souhlasil s doporučením Monra, že zbývajících sto pět tisíc spojeneckých vojáků by mělo být evakuováno.²¹⁵ V jiném článku se ale píše, že Kitchener na poloostrov dorazil až 13. listopadu po půl druhé hodině odpolední, přičemž s rozhodnutím o evakuaci zátoky ANZAC, Suvly a mysu Helles přišel až po dvou dnech a následně měl informovat o tomto rozhodnutí britskou

²⁰⁹ September – October 1915. *Australian Government*.

²¹⁰ PRIOR, R. *Gallipoli: The end of the myth*. Kapitola 14 - 15. 2010.

²¹¹ The Gallipoli campaign – Evacuation. *New Zealand history*. 2015.

²¹² PRIOR, R. *Gallipoli: The end of the myth*. Kapitola 14 - 15. 2010.

²¹³ DUFFY, M. Who's Who - Sir Charles Monro. *First world war*. 2009.

²¹⁴ PRIOR, R. *Gallipoli: The end of the myth*. Kapitola 14 - 15. 2010.

²¹⁵ Battle of Gallipoli. *History*.

vládu. Přesvědčil se zde totiž, že je již nemožné porazit osmanskou obranu s tak oslabenou silou, která Spojencům zbývala a navíc bez těžkých dělostřeleckých prostředků.²¹⁶

Churchill pomalu přicházel o svou čest a postavení ve vládě kvůli chybám, kterých se dopustil během této bitvy. Pro něj však bylo nejdůležitějším bodem, aby toto ztracené postavení získal zpět. Proto po neúspěšném útoku na záliv Suvla opět navrhl uskutečnit další a poslední pokus o útok na Gallipoli pouze v podobě námořní defenzívy. Vláda však tento návrh zamítla. Churchill si tak pomalu začal uvědomovat, že je na čase odhodit hrdost a 30. října sám podal demisi.²¹⁷ Poté 15. listopadu 1915 rezignoval na své místo a odešel sloužit do Francie.²¹⁸

26. listopadu 1915 se na poloostrově Gallipoli začalo dramaticky ochlazovat a začalo také hustě sněžit spolu s neustávajícím deštěm.²¹⁹ Kvůli silnému dešti a sněhu byly spojenecké zákopy naplněny zamrzlou vodou a značná část mužů přišla kvůli omrzlinám o části končetin či dokonce umírali na podchlazení.²²⁰ Kvůli ztíženým podmínkám počty zraněných na straně Spojenců dosáhly až k patnácti tisícům, z toho bylo asi dva tisíce mrtvých. Osmané měli ztrát méně, celkem pět set padesát šest mužů mrtvých a několik tisíc zraněných.²²¹ 29. listopadu Osmané zaútočili na pozici jednotky ANZAC v oblasti Lone Pine a bombardovali je s novými a těžkými zbraněmi, které dostali z Německa. Jednotky ANZAC utrpěly opět značné ztráty.²²²

Na konci listopadu britská vláda v Londýně neochotně souhlasila s evakuací dvou oblastí, tedy zátoky ANZAC a Suvly.²²³ Problémem však stále bylo, jak tuto evakuaci uskutečnit bez velkých ztrát. Plán, jak by měla evakuace probíhat, navrhl australský podplukovník²²⁴ Charles Brudenell White. Oficiální informace o prozatímní evakuaci zátoky ANZAC a Suvly byly vyhlášeny až na 8. prosince 1915,²²⁵ jiné zdroje uvádí, že evakuace byla vyhlášena na 7. prosince 1915.²²⁶ Ve skutečnosti však k evakuaci vojáků z těchto dvou míst, tedy ANZAC a Suvly došlo až 15. prosince. Probíhala tak, že v noci vojáci opouštěli svá

²¹⁶ The evacuation of Anzac, December 1915. *Australian Government*.

²¹⁷ TOYE, R. *Lloyd George & Churchill. Rivals of Greatness*. 2008. str. 154 - 156.

²¹⁸ 1915: Winston Churchill resigns from the Government. *History hit*.

²¹⁹ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Last Efforts of the Allies. 2015.

²²⁰ End of the Gallipoli campaign. *Remuera heritage*. 2016.

²²¹ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Last Efforts of the Allies. 2015.

²²² Leaving Gallipoli. *Australian Government*.

²²³ Anzac - Suvla sectors of Gallipoli, Aug - Dec 1915. *New Zealand history*. 2015.

²²⁴ The evacuation of Anzac, December 1915. *Australian Government*.

²²⁵ PRIOR, R. *Gallipoli: The end of the myth*. Kapitola 14 - 15.

²²⁶ Battle of Gallipoli. *History*.

místa, předtím však nalíčili pasti a samopalové zbraně, aby tím oklamali Osmany, kteří by si měli myslet, že se zde spojenecké jednotky stále ještě nachází.²²⁷ Přes den pokračovaly zcela běžným způsobem, kdy bombardovaly Osmany z dělostřelectva, dokud nebyli všichni vojáci evakuováni.²²⁸ Po čtyřech nocích na těchto dvou místech zůstalo pouze deset tisíc vojáků, z nichž bylo poté 19. prosince evakuováno dalších osm tisíc mužů.²²⁹ Během následujícího dne, tedy 20. prosince²³⁰ v půl páté ráno odplula poslední loď ze zátoky ANZAC a Suvla se zbývajících dvěma tisíci vojáky. Osmané neměli o evakuaci ani tušení. Zdá se tedy, že se přeci jen nějaká operace Spojencům vydařila.²³¹ Britské a francouzské síly zůstaly i nadále v mysu Helles, aby zabránily Osmanům dozvědět se o jejich přísně tajné evakuaci poloostrova.²³²

Díky velkému štěstí a dobrému provedení této evakuace přišli o život pouze dva vojáci, k žádným jiným ztrátám nedošlo.²³³ Když už byli všichni z poloostrova vystěhováni a byli bezpečně na lodích, zastavili se, aby pozorovali poslední úkon při tomto odchodu. Část poloostrova Gallipoli se dostala pod palbu, jelikož Spojenci začali z lodí bombardovat své vlastní původní pozice na poloostrově, aby nepřátelé, tedy Osmané, neměli možnost ukořistit zbraně, které po Spojencích na poloostrově zůstaly. Samozřejmostí bylo i bombardování osmanských pozic, čímž vznikl na malý okamžik obrovský rozruch mezi osmanskými liniemi. Druhý den se Osmané odebrali zkontrolovat spojenecké zákopy, nikoho v nich ale nenašli. Mezitím se spojenecké jednotky vylodily v Mudrosu,²³⁴ což je malé město na ostrově Lemnos, patřící Řecku.

Britská vláda nařídila evakuaci mysu Helles dne 27. prosince 1915,²³⁵ ta nakonec započala až 8. ledna 1916.²³⁶ Poslední vojáci poloostrov Gallipoli opustili hned druhý den, tedy 9. ledna 1916²³⁷ ve čtyři hodiny ráno.²³⁸ Ani tato evakuace nezpůsobila Spojencům žádné

²²⁷ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

²²⁸ ATLI, A. Gallipoli. *Turkey in the First World War*. Kapitola: Evacuation in Great Secrecy. 2015.

²²⁹ HASTINGS, D. Letters from hell. *The New Zealand herald*.

²³⁰ Leaving Gallipoli. *Australian Government*.

²³¹ MASEFIELD, J. *Gallipoli*. 2009. str. 178.

²³² Anzac - Suvla sectors of Gallipoli, Aug - Dec 1915. *New Zealand history*. 2015.

²³³ CARLYON, P. *The Gallipoli story*. Kapitola 17. 2003.

²³⁴ MASEFIELD, J. *Gallipoli*. 2009. str. 178 - 179.

²³⁵ November–December 1915. *Australian Government*.

²³⁶ Anzac - Suvla sectors of Gallipoli, Aug - Dec 1915. *New Zealand history*. 2015.

²³⁷ Battle of Gallipoli. *History*.

²³⁸ HARRISON, J. P. Gallipoli 1915: War on the Cheap. *Academia*. 2014. str. 50.

ztráty. Vykližení ostrova tak bylo pro Spojence největším úspěchem.²³⁹ Tímto bitva o Gallipoli skončila. Úspěšná obrana poloostrova znamenala pro Osmany obrovskou výhru. Tímto nemalým vítězstvím ubránili svou domovinu, avšak za cenu obrovských ztrát na životech.²⁴⁰ Dalším vítězstvím pro Osmany bylo, že nejkratší cesta pro Brity do Ruska byla stále uzavřena.²⁴¹ Podle Gilbertovy knihy bylo odvezeno z Gallipoli až osmdesát tři tisíc vojáků, sto osmdesát šest těžkých děl, tisíc sedm set osmnáct vozidel a čtyři tisíce šest set devadesát pět zvířat.²⁴²

6.2 Ztráty na obou stranách

Bitva o poloostrov Gallipoli trvala necelý rok. Tato bitva byla pro Australany a Novozélandčany prvním vážným bojem, který uskutečnili.²⁴³ I přes poměrně krátké trvání operace Gallipoli, byly ztráty na obou stranách, tedy Spojeneckých i Osmanských obrovské. Dvě třetiny vojáků, které se staly obětmi této bitvy, byli Osmané.²⁴⁴ Celkově se do bitvy o Gallipoli na straně Spojenců zapojilo přibližně čtyři sta osmdesát tisíc vojenských sil.²⁴⁵ Tato bitva znamenala pro Spojence celkem více než dvě stě padesát tisíc mrtvých a zraněných.²⁴⁶ Zemřelo přibližně čtyřicet šest tisíc mužů.²⁴⁷ Počty ztrát se v několika zdrojích různí. Na straně Osmanů bylo mrtvých a zraněných údajně stejně jako na straně Spojenců, tedy čtvrt milionu, z nich šedesát pět tisíc bylo zabito.²⁴⁸ Jiné zdroje uvádí, že odhadem měli Osmané na sto jedna tisíc mrtvých vojáků,²⁴⁹ lze se setkat i s údajem až osmdesát šest tisíc mrtvých mužů. Velká Británie samotná měla nejvíce ztrát ze všech Spojenců a to celkem 73 485 obětí, z toho bylo 21 255 mrtvých a 52 230 zraněných. Francie přišla o 10 000 mužů a dalších 17 000 bylo zraněných. Na straně Australanů šlo o 8 709 mrtvých a 19 441 zraněných. Nový Zéland měl 2 779 mrtvých a 5 212 zraněných. Indové měli ze všech spojeneckých sil ztrát nejméně, celkem 1 358 mrtvých a 3 421 zraněných. V tomto zdroji je uvedeno, že celkem

²³⁹ Gallipoli. *The History Learning Site*. 2015.

²⁴⁰ The defence of Gallipoli. *RTE*. 2013.

²⁴¹ The Gallipoli campaign. *The National Archives*.

²⁴² GILBERT, M. *První světová válka: úplná historie*. 2005. str. 293.

²⁴³ SULLIVAN, J. M. *Why Gallipoli matters: Interpreting different lessons from history*. 2003. str. 20.

²⁴⁴ SOLL, M. *The Dardanelles. The savvy explorer*. 2013.

²⁴⁵ Battle of Gallipoli. *History*.

²⁴⁶ SULLIVAN, J. M. *Why Gallipoli matters: Interpreting different lessons from history*. 2003. str. 20.

²⁴⁷ The Gallipoli Campaign 1915 - 1916. *History of war*. 2001.

²⁴⁸ Battle of Gallipoli. *History*.

²⁴⁹ The defence of Gallipoli. *RTE*. 2013.

oběti na straně Spojenců čítaly 141 547, z toho 44 150 mrtvých a 97 397 zraněných.²⁵⁰ Zjistit přesný počet zesnulých a zraněných v bitvě o Gallipoli, není ovšem jednoduché, je to spíše nemožné, jelikož jsou informace nepřesné a liší se v jednotlivých publikacích.

Bitva o poloostrov Gallipoli zůstává až do současné doby stále mimořádnou událostí v Austrálii a na Novém Zélandu, kde se každý rok připomíná statečnost vojáků, kteří bojovali s velkým odhodláním. Platí to i pro Turecko, jelikož během této bitvy přišlo také o velké množství vojáků. Výročí bitvy o Gallipoli je dnes připomínáno společnými vzpomínkami, jak v Austrálii a na Novém Zélandě, tak i v Turecku.²⁵¹ V roce 1934 Mustafa Kemal Atatürk nechal na poloostrově Gallipoli postavit památník před australským a novozélandským hřbitovem s informacemi o jednotkách ANZAC a Turcích, kteří během této bitvy zemřeli. Na památníku je citováno to, co Atatürk prohlásil: „Vy, *hrdinové, kteří jste prolévali svou krev a přišli o život... Ted' ležíte v půdě přátelské země. Proto odpočívejte v klidu. Není zde pro nás žádný rozdíl mezi Johnem a Mehmetem, tady ležíte vedle sebe v naší zemi... Vy, matky, které jste poslaly své syny do vzdálených zemí, otřete si slzy; vaši synové ted' leží na našem hrudníku a jsou v klidu. Poté, co ztratili své životy v této zemi, stali se i našimi syny“.²⁵²*

6.3 Příčiny selhaní v bitvě o Gallipoli

Důvodů, proč byla tato bitva katastrofální, je mnoho. V průběhu bitvy o Gallipoli bylo zřejmé, že ze strany Spojenců chybělo důsledné a promyšlené plánování a předvídání bitvy.²⁵³ Důležitou roli v selhání Spojenců sehrálo také špatné vedení.²⁵⁴ Britové kladli větší důraz na bezpečnost, překvapení, jednoduchost a dost často se spoléhali na své silné námořnictvo.²⁵⁵ Spojenci měli k obsazení Gallipoli několik možností, avšak kvůli špatnému plánování se jim nevydařila ani jedna. S plánováním tohoto komplikovaného procesu neměli zkušenosti ani námořní ani vojenské štáby. Nikdo z britské strany neočekával, že by Osmané dokázali tak dobře a účinně válčit. Turecká vojska byla skvěle rozmístěna na vhodných pozicích, navíc byla značně motivována a odhodlána bránit svou vlast a zemi.²⁵⁶ Vojenská akce údajně

²⁵⁰ Gallipoli casualties by country. *New Zealand history*. 2016.

²⁵¹ What went wrong at Gallipoli in 1915?. *Churchill Archive for Schools*. 2018.

²⁵² DALEY, P. Atatürk's 'Johnnies and Mehments' words about the Anzacs are shrouded in doubt. *The Guardian*. 2015.

²⁵³ SULLIVAN, J. M. *Why Gallipoli matters: Interpreting different lessons from history*. 2003. str. 2.

²⁵⁴ The Gallipoli campaign – Evacuation. *New Zealand history*. 2015.

²⁵⁵ SULLIVAN, J. M. *Why Gallipoli matters: Interpreting different lessons from history*. 2003. str. 12.

²⁵⁶ GRIFFITHS, J. Gallipoli Dissected: What did Britain get wrong?. *History of war*. 2015.

selhala také kvůli nedostatečné spolupráci mezi Spojenci, jelikož se několikrát vyskytly neshody mezi Francouzi a Brity.²⁵⁷ Největším problémem pro Spojence bylo, že neměli dostatečně zmapovanou oblast poloostrova Gallipoli, netušili, kde se přesně nachází osmanské pozice a jejich akce proto končily takřka v začátcích. Osmané naopak jako rodáci měli velkou výhodu, neboť měli oblast velmi dobře zmapovanou a věděli o všech koutech a zákoutích poloostrova.²⁵⁸ Velmi jim pomohli také nové zbraně, které dostali od Němců a Rakušanů.²⁵⁹

Častá nesprávná přistání lodí s jednotkami ANZAC na jiné pláži, než bylo předem určeno, se stalo rovněž velkým úskalím a důvodem prohry Spojenců. Dalším problémem bylo pomalé dodávání vojsk a zásob.²⁶⁰ Spojenci měli rovněž málo času na přípravu, což často způsobovalo zmatenost celé akce. Osmané obsadili většinu kopců nedaleko pláže, kvůli čemuž se Spojenci nemohli dostat do vnitrozemí a byli tak pod neustálou palbou, aniž by se mohli kamkoliv ukrýt.²⁶¹ Dále za neúspěchem může stát i samotný admirál Sackville Carden, který se na začátku března bál pokračovat kvůli minám.²⁶² Všechny tyto problémy tak snižovaly možnosti dobytí Gallipoli.

²⁵⁷ HEŘTOVÁ, Y. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 2010. str. 166.

²⁵⁸ The Dardanelles Disaster: the Failure at Gallipoli. *Gallipoli*.

²⁵⁹ KEEGAN, J. *První světová válka*. 2003. str. 198 - 199.

²⁶⁰ The Dardanelles Disaster: the Failure at Gallipoli. *Gallipoli*.

²⁶¹ Why did the Gallipoli Landings fail in WWI?. *Daily History*. 2018.

²⁶² KEEGAN, J. *První světová válka*. 2003. str. 198 - 199.

7 ZÁVĚR

Mým záměrem nebylo objevit nové poznatky, ale co nejpodrobněji popsat operaci Gallipoli, která především z hlediska ztrát na životech směřovala ke katastrofální bitvě. Důvodem bitvy o Gallipoli bylo to, že Winston Churchill vymyslel plán, jakým by mohl porazit úhlavního nepřítele - Německo, čímž by ukončil první světovou válku. Spojeneckým cílem bylo vyřadit německého spojence - Osmanskou říši z války, a to útokem na poloostrov Gallipoli a následné přeplutí Dardanel až k Istanbulu, tehdejšímu hlavnímu městu Osmanské říše, a posléze ji celou dobýt. Tím by bylo Turecko vyřazeno z války. Není mi ovšem jasné, jak se Spojenci mohli domnívat, že by mohli dobýt Istanbul jen za pomoci malého počtu námořnictva. Plánovaný útok na Istanbul však nebyl předmětem zkoumání této práce.

Útok na Osmany měl probíhat prostřednictvím námořní bitvy. Lodě měly proplout Dardanelami a obsadit úžiny, aby spojenecké námořnictvo mohlo proplout. Turecké miny, které byly ve vodě připraveny ještě dříve, než vůbec dorazily spojenecké flotily, tak poslaly ke dnu několik spojeneckých bitevních lodí. Spojencům se touto cestou podařilo jedině vybombardovat několik pevností. Když se Spojenci nedostali dál a nepodařilo se jim danou strategii uskutečnit, začali vymýšlet další útok, tentokrát v podobě pozemního útoku na Gallipoli.

Selhaní operace Gallipoli nebylo způsobeno vojáky, ale špatným spojeneckým vedením a plánováním, nepříznivými přírodními podmínkami, nedostatečným vybavením vojáků a nečekaným osmanským odbojem a obranou. Útok tak přinesl obrovské selhání takřka bez jediného úspěchu. Jednou z chyb byla také špatně načasovaná vyloďení s pětítýdenním zpožděním, což poskytlo Osmanům dostatek času na vyloďení, přípravu a vyzbrojení se. Nicméně bitva skončila naprosto katastrofálně na obou stranách barikády kvůli lidským ztrátám.

Podle mého názoru představovala operace Gallipoli pro Spojence značnou výzvu, kterou nebyli schopni překonat. Přítomnost generála Limana von Sanderse a Mustafy Kemala, kteří během této bitvy předvedli skvělé velící schopnosti, genialitu a duchapřítomnost, je třeba ocenit. Dá se říci, že Kemalova divize, tedy 19. divize, byla ze všech osmanských divizí pravděpodobně nejúspěšnější. Výhodou pro Osmany bylo i to, že jim Němci a Rakušané pomáhali a posílali jim těžké zbraně. Naopak Spojenci měli těžkých zbraní nedostatek.

Kromě toho měli Osmané velké štěstí v tom, že poloostrov dobře znali, tudíž pro ně ztížený terén nepředstavoval velký problém, jelikož se mu mnohdy dokázali vyhnout. Zejména jejich obsazování vysokých kopců, bylo velmi dobrou strategií, které Spojencům naopak způsobovalo velké potíže a často rozhodlo o neúspěchu jejich akcí. Spojenci během přistání v zátocě Suvla nevyužili možnost, aby také obsadili některý z vysokých kopců, ze kterého by mohli zvrátit předchozí neúspěchy a obrátit je ve svůj prospěch, namísto toho se ale zaměřili na kopání zákopů, což byla jedna z mnoha klíčových chyb, kterých se spojenecké síly dopustily.

Spojenci během této bitvy přišli nejen o velký počet vojáků, ale také o zbraně, čluny, lodě a mnoho dalšího. Samozřejmě, že takové ztráty utrpěli i Osmané. Přišli rovněž o řadu vojáků, kterých měli ale mnohem více než Spojenci. Zajímavé je ale, že na obou stranách byl téměř shodný počet obětí.

Poloostrov Gallipoli se s postupujícím časem zdál být nedobytný, a proto se Spojenci nemohli spojit s Ruskem a ani se jim nepodařilo vyřadit Osmany z války. Mnohokrát bylo pomýšleno na evakuaci spojeneckých sil. Evakuace poloostrova se stala hlavním tématem poté, co ani jedna bitva na místech jako byla Krithia, Lone Pine, zátoka ANZAC a Suvla nepřinesla žádnou výhru či úspěch. Dá se říci, že evakuace poloostrova byla ovšem to jediné, co se spojeneckým silám v této bitvě skutečně podařilo.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1915: Winston Churchill Resigns From the Government. In: *History hit* [online]. ? [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www.historyhit.com/1915-winston-churchill-resigns-government/>.
- AKÇA, Catherine. Transnational Identity in Robyn Rowland's Australian/Turkish poems. In: *Researchgate* [online]. 2015, 2015-05-16 [cit. 2018-03-20]. DOI: 10.21533. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/301945146_Transnational_Identity_in_Robyn_Rowland%27s_AustralianTurkish_Poems_This_Intimate_War_GallipoliCanakkale_1915_-_Icli_Disli_Bir_Savas_GeliboluCanakkale_1915.
- Anzac - Suvla sectors of Gallipoli, Aug - Dec 1915. *New Zealand history* [online]. 2015, 2015-08-19 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/media/photo/front-line-gallipoli-aug-dec-1915>.
- Anzac Cove battlefield site. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/locations/walk-around-anzac-battlefield-sites/anzac-cove>.
- Anzac. *Anzac* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.anzac.com/>.
- ATLI, Altay. Gallipoli. In: *Turkey in the First World War* [online]. 2015-01-06 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.turkeywar.com/campaigns/gallipoli.html>.
- August 1915. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/anzac-timeline/august-1915>.
- August Offensive. In: *Australian war memorial* [online]. ? [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.awm.gov.au/collection/E115>.
- Baby 700 and cemetery. In: *Anzac* [online]. 2018 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: http://www.anzac.com/baby_700_and_cemetery.html.
- Baby 700 Cemetery. In: *Australian Government* [online]. 2018 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/locations/explore-northern-war-cemeteries/baby-700-cemetery>.
- BARTLETT, Ashmead. *The Uncensored Dardanelles* [online]. London: Hutchinson and CO, 1931 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://archive.org/stream/uncensoreddardan00ashm#page/n1/mode/2up>.
- Battle of Gallipoli. In: *History* [online]. ? [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/world-war-i/battle-of-gallipoli>.
- Battle of Sari Bair. In: *Totally history* [online]. 2012 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://totallyhistory.com/battle-of-sari-bair/>.
- BOZTEMUR, Recep. Gallipoli in the First World War. In: *Turkish cultural foundation* [online]. ? [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.turkishculturalfoundation.org/education/files/gallipoli-in-the-first-world-war.pdf>.
- BROADBENT, Harvey. *Defending Gallipoli: Kapitola 2* [online]. Melbourne: Melbourne University press, 2015 [cit. 2018-03-23]. ISBN 9780522864571.

- CARLYON, Patrick. *The Gallipoli story* [online]. Kapitola 17. Sydney: Penguin Books, 2003 [cit. 2018-04-04]. ISBN 9781760112479.
- CLARK, Chris. Bridges, Sir William Throsby. In: *Australian Dictionary of Biography* [online]. 2018, 2018-04-17 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://adb.anu.edu.au/biography/bridges-sir-william-throsby-5355>.
- CLEVERLY, Jeff. More than a Sideshow? An Analysis of GHQ Decision Making during the Planning for the Landings at Suvla Bay, Gallipoli, August 1915. In: *Journals* [online]. 2017 [cit. 2018-03-21]. DOI: 10.1177. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0968344515602917>.
- Completing the story of the Gallipoli Campaign : researching the Turkish archives for a more comprehensive history. In: *National Library of Australia* [online]. 2007 [cit. 2017-12-17]. ISSN 0037-9700. Dostupné z: <https://trove.nla.gov.au/work/4015063?q&versionId=49538141>.
- CORREA, Major Miguel. Gallipoli: The Failure of a Commander-In-Chief. In: *Soc* [online]. 2004-2005 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: http://www.soc.mil/SWCS/SWEG/AY_2005/Correa%20M%202005.pdf.
- DALEY, Paul. Ataturk's 'Johnnies and Mehmet's' words about the Anzacs are shrouded in doubt. *The Guardian* [online]. 2015, 2015-04-20 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/news/2015/apr/20/ataturks-johnnies-and-mehmet-s-words-about-the-anzacs-are-shrouded-in-doubt>.
- DAPIN, Mark. War historian Charles Bean caught up in his own war of words. *The Australian* [online]. 2014, 2014-12-06 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.theaustralian.com.au/arts/review/war-historian-charles-bean-caught-up-in-his-own-war-of-words/news-story/8c41b6d09992c48a4f30d356676320d6>.
- DREWERY, Sarah. Godfrey, Admiral John Henry. In: *Archives in London and the M25 area* [online]. 2011, 2011-01-31 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: http://www.aim25.com/cgi-bin/vcdf/detail?coll_id=17760&inst_id=126&nv1=search&nv2=.
- DUFFY, Michael. Battles - The Battle of Sari Bair, 1915. In: *First world war* [online]. 2009, 2009-08-22 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.firstworldwar.com/battles/saribair.htm>.
- DUFFY, Michael. Who's Who - Otto Liman von Sanders. In: *First world war* [online]. 2009, 2009-08-22 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.firstworldwar.com/bio/liman.htm>.
- DUFFY, Michael. Who's Who - Sir Charles Monro. In: *First world war* [online]. 2009, 2009-08-22 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.firstworldwar.com/bio/monro.htm>.
- DUFFY, Michael. Who's Who - Sir Julian Byng. In: *First world war* [online]. 2009, 2009-08-22 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.firstworldwar.com/bio/byng.htm>.
- End of the Gallipoli campaign. In: *Remuera heritage* [online]. 2016, 2016-01-11 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.remueraheritage.org.nz/people/end-of-the-gallipoli-campaign>.
- ERICKSON, Edward, J. *Strength against Weakness: Ottoman Military Effectiveness at Gallipoli, 1915* [online]. 2015, 2015-10-24 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://moscow.sci-hub.tw/940c4424d2cff704891c708617e7e00a/10.2307%402677626.pdf>.

- FARHAT, Tariq. جاليبولي معركة الحرب العالمية الاولى التي شكلت الشرق الاوسط اليوم. In: *Sasapost* [online]. 2015, 2015-04-28 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.sasapost.com/gallipoli-a-wwi-battle-that-shaped-todays-middle-east/>.
- The Gallipoli campaign. In: *Anzac portal dva gov* [online]. 2017 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/file/1129/download?token=QmFjxdgB>.
- Gallipoli armistice. *New Zealand history* [online]. 2014, 2014-04-24 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/media/photo/gallipoli-armistice>.
- Gallipoli Campaign. In: *Pdf drive* [online]. 2012 [cit. 15.12.2017]. Dostupné z: <https://www.pdfdrive.net/gallipoli-campaign-e21125007.html>.
- Gallipoli casualties by country. *New Zealand history* [online]. 2016, 2016-03-01 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/media/interactive/gallipoli-casualties-country>.
- Gallipoli. In: *History learning site* [online]. 2015, 2015-04-16 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.historylearningsite.co.uk/world-war-one/battles-of-world-war-one/gallipoli/>.
- ROBERT, Rhodes, James. *Gallipoli: A British Historian's View* [online]. Melbourne: Department of History, 2001 [cit. 2018-04-11]. ISBN 9780732512194.
- Gallipoli's one brief, shining moment. *The Sydney Morning herald* [online]. 2008, 2008-05-19 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/news/world/gallipolis-one-brief-shining-moment/2008/05/18/1211049068574.html>.
- GILBERT, Martin. *První světová válka: úplná historie*. Praha: BB art, 2005. ISBN 8073415631.
- GRIFFITHS, Jack. Gallipoli Dissected: What did Britain get wrong?. *History of war* [online]. 2015, 2015-03-10 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <https://www.historyanswers.co.uk/history-of-war/the-blunder-of-gallipoli-a-failed-campaign-dissected/>.
- GROOM, Nelson. The image of the fearless Anzacs flying up the beach at Gallipoli 'was not true for many soldiers', according to biography on Australia's first official war correspondent. *Mail Online* [online]. 2014, 2014-10-03 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2777365/The-image-fearless-Anzacs-Gallipoli-false-according-new-biography-official-Anzac-correspondent.html>.
- HARRISON, John, Paul. Gallipoli 1915: War on the Cheap. In: *Academia* [online]. 2014 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: https://www.academia.edu/33815180/Gallipoli_Thesis_Aug.
- HASTINGS, David. Letters from hell. In: *The New Zealand herald* [online]. ? [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://anzac100.nzherald.co.nz/>.
- HEŘTOVÁ, Yvette. *Gallipoli 1915: Místo pro tisíc britských pušek*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2131-9.
- Hill 971 Turkey, 8 August 1915 Outline. In: *Australian military history of the early 20th century* [online]. 2009, 2009-07-08 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: http://alh-research.tripod.com/Light_Horse/index.blog/1882446/hill-971-turkey-august-8-1915/.

- HILL, A. J. Birdwood, William Riddell. In: *Australian Dictionary of Biography*[online]. ? [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://adb.anu.edu.au/biography/birdwood-william-riddell-baron-birdwood-5240>.
- How does a naval minesweeper work?. In: *Quora* [online]. 2015, 2015-05-06 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.quora.com/How-does-a-naval-minesweeper-work>.
- HRBEK, Jaroslav. *Velká válka na moři. 2. díl, Rok 1915*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-85983-85-0.
- HUDSON, Roger. Anzac Cove, Gallipoli 1915. *History Today* [online]. 2015, 2015-04-04 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.historytoday.com/roger-hudson/anzac-cove-gallipoli-1915>.
- CHASSEAUD, Peter, DOYLE, Peter, *Grasping Gallipoli: Terrain, Maps and Failure at the Dardanelles, 1915*, Staplehurst. 2005. ISBN 9780750963572.
- ILHAN, Mehmet, Mehdi. In: *Introduction to - Gallipoli Campaign 1915-History, Economy, Literature and Art* [online]. 2017, 2017-01-07 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/318276395_Introduction_to_-_Gallipoli_Campaign_1915-History_Economy_Literature_and_Art.
- KEEGAN, John. *První světová válka*. Praha: Beta-Dobrovský, 2003. ISBN 80-7306-062-0.
- LAWLESS, Major Keith, A. The Evacuation phase of the Gallipoli campaign of 1915. In: *dtic* [online]. 1993, 1993-06-04 [cit. 2017-12-18]. Diplomová práce. Hofstra University, Hempstead, New York, 1979. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a272730.pdf>.
- Leaving Gallipoli. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/leaving-gallipoli>.
- LIDDELL, Basil, Henry, Hart. *History of the First World War* [online]. London: Cassell and Co, 1970 [cit. 2018-03-25]. ISBN 0 330 23354 8.
- The Battle in Brief. In: *AWM London* [online]. 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://www.awmlondon.gov.au/battles/lone-pine>.
- MACDONOGH, Giles. *VELKÉ BITVY: 50 klíčových bitev od starověku po současnost*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-7451-184-4.
- MACLEOD, Jenny. The Greatest War Correspondent of the Twentieth Century: Ellis Ashmead-Bartlett and The Daily Telegraph. In: *Gale cengage* [online]. 2015, 2015-10-01 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: gale.cengage.co.uk/images/Telegraph_Essay_MacLeod_WEB.pdf.
- MACLEOD, Jenny. *Reconsidering Gallipoli*. Manchester: Palgrave, 2004. ISBN 0719067421. https://books.google.cz/books?id=NKYk_hAuwpkC&pg=PA143&lpg=PA143&dq=19.+may+1915+gallipoli&source=bl&ots=rN6XcRtrZB&sig=Za8_RqMsMS4OXVgVbicHkeftj3o&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiQs7X2rbfZAhUM2qQKHWcjCQ4Q6AEIIAEwCw#v=onepage&q&f=false.
- MASEFIELD, John. *Gallipoli* [online]. Toronto: Toronto SB Gundy, 1916 [cit. 2018-04-07]. ISBN 20091106214451. Dostupné z: <https://archive.org/details/gallipoligun00mase>.
- MCDONALD, Matt. Remembering Gallipoli: Anzac, the Great War and Australian Memory Politics. In: *ResearchGate* [online]. 2017, 2017-11-19 [cit. 2018-03-21]. DOI: 10.1111. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/319678970_Remembering_Gallipoli_Anzac_the_Great_War_and_Australian_Memory_Politics.

- MCGILVRAY, Evan. *Hamilton and Gallipoli: British Command in an Age of Military Transformation* [online]. London: Pen and Sword, 2015 [cit. 2018-03-21]. ISBN 9781781590768. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=bICuCAAQAQBAJ&pg=PA58&lpg=PA58&dq=Godfrey+gallipoli&source=bl&ots=rllihg2URY&sig=IPEgy2r1GwT-TChlNmZgtbJXZMI&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjzw6jrjsTZAAhWPY1AKHZs4B7oQ6AEIJzAA#v=onepage&q&f=false>.
- MOOREHEAD, Alan. *Gallipoli* [online]. London: New English Library London, 1968 [cit. 2018-04-05]. ISBN 9780345330888.
- Mustafa Kemal Atatürk Biography. In: *Biography* [online]. 2016, 2016-05-19 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.biography.com/people/mustafa-kemal-ataturk-20968109>.
- NEVINSON, Henry, Woodd. *The Dardanelles campaign* [online]. London: Nisbet & co, 1920 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://archive.org/details/dardanellescampa00nevi>.
- November–December 1915. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/anzac-timeline/novemberdecember-1915>.
- ÖZKORUCU, YÜCEL. Ariburnu Cephesinde Mevzi Muharebeleri. In: *Canakkale muharebeleri 1915* [online]. 2016, 2016-09-19 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://canakkalemuharebeleri1915.com/makale-ler/yucel-ozkorucu/340-ariburnu-cepbesinde-mevzi-muharebeleri-halit-ve-riza-tepesi-muharebesi>.
- PĚGRŮMOVÁ, Jana. *The Gallipoli Campaign* [online]. 2008, 2008-06-04, Kansas [cit. 2017-12-18]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/106458/ff_b/?lang=en.
- PRIOR, Robin. *Gallipoli: The End of the Myth* [online]. London: IDSUK, 2010 [cit. 2018-03-31]. ISBN 9780300168945.
- SANSAL, Burak. Gallipoli Campaign. In: *All about turkey* [online]. 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.allaboutturkey.com/gelibolu.htm>.
- September–October 1915. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/anzac-timeline/septemberoctober-1915-anzac-timeline>.
- SOLL, Megan. The Dardanelles. In: *The savvy explorer* [online]. 2013, 2013-07-16 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://thesavvyexplorer.com/dardanelles-troy-gallipoli/>.
- SULLIVAN, John, M. *Why Gallipoli matters: Interpreting different lessons from history* [online]. Providence, 2003 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a420301.pdf>. Naval war College.
- The Anzac Book. *Davidmhart* [online]. London: Cassel and Company, 1916 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: http://davidmhart.com/liberty/WarPeace/Books/The_Anzac_Book1916.pdf.

- The Dardanelles Disaster: the Failure at Gallipoli. In: *Gallipoli* [online]. ? [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://gallipoliww1.weebly.com/why-was-the-gallipoli-campaign-a-failure.html>.
- The defence of Gallipoli. *RTE* [online]. 2013 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://gallipoli.rte.ie/guides/the-turks/>.
- The evacuation of Anzac, December 1915. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/north-beach-and-sari-bair-range/evacuation-anzac>.
- The Gallipoli campaign – Evacuation. *New Zealand history* [online]. 2015, 2015-12-14 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/war/the-gallipoli-campaign/the-end-of-the-campaign>.
- The Gallipoli campaign - Stalemate. *New Zealand history* [online]. 2017, 2017-05-17 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/war/the-gallipoli-campaign/early-battles>.
- The Gallipoli campaign – The Sari Bair offensive. *New Zealand history* [online]. 2015, 2015-08-19 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/war/the-gallipoli-campaign/the-august-offensive>.
- The Gallipoli Campaign 1915 - 1916. In: *History of war* [online]. 2001, 2001-06-20 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: http://www.historyofwar.org/articles/battles_gallipoli.html.
- The Gallipoli Campaign. *ABC* [online]. 2015 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/ww1-anzac/gallipoli/campaign-overview/index.html>.
- The Gallipoli campaign. In: *The National Archives* [online]. ?. [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.nationalarchives.gov.uk/pathways/firstworldwar/battles/gallipoli.htm>.
- The road to Gallipoli: The Anzacs in Egypt. *Mudgee Guardian* [online]. 2015, 2015-04-20 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.mudgeeguardian.com.au/story/3020538/the-road-to-gallipoli-the-anzacs-in-egypt/>.
- The Sari Bair offensive. *New Zealand history* [online]. 2015, 2015-08-19 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://nzhistory.govt.nz/war/the-gallipoli-campaign/the-august-offensive>.
- The second Battle of Krithia, 8 May 1915. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/digging-fighting-back/second-battle-krithia-8-may-1915>.
- The Turkish attack, 19 May 1915. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/events/digging-fighting-back/turkish-attack-19-may-1915>.
- TOYE, Richard. *Lloyd George & Churchill. Rivals of Greatness* [online]. London: The University of Michigan, 2008 [cit. 2018-04-06]. ISBN 9781405048965.
- TUCKER, Spencer, Coakley. *World War I* [online]. 2006 [cit. 2017-12-17]. ISBN 1851098801. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=TogXVHTlxG4C&pg=PA432&dq=Sackville+CARDEN&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjU15a2nPHXAhVLY1AKHsk_Bz0Q6AEINjAC#v=onepage&q&f=false.

- VAN DER KLOOT, William. *The Lessons of War: The Experiences of Seven Future Leaders in the First World War* [online]. London: The History Press, 2009 [cit. 2018-04-05]. ISBN 978-1845886349.
- What went wrong at Gallipoli in 1915?. In: *Churchill Archive for Schools* [online]. 2018 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.churchillarchiveforschools.com/themes/the-themes/key-events-and-developments-in-world-history/what-went-wrong-at-gallipoli-in-1915/background-information>.
- Where, What and Why Gallipoli. In: *Gallipoli Association* [online]. 2018 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.gallipoli-association.org/where-what-and-why-gallipoli/>.
- Who's Who - John Fisher. In: *First World War: a multimedia history of world war one* [online]. 2009, 2009-08-22 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.firstworldwar.com/bio/fisher.htm>.
- Who's Who - Sir John de Robeck. In: *First World War: a multimedia history of world war one* [online]. 2009, 2009-08-22 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.firstworldwar.com/bio/derobek.html>.
- Why did the Gallipoli Landings fail in WWI?. In: *Daily History* [online]. 2018, 2018-03-27 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: https://dailyhistory.org/Why_did_the_Gallipoli_Landings_fail_in_WWI%3F.
- WILLIAMS, Jeffery. *Byng of Vimy* [online]. London: Pen and Sword, 1983 [cit. 2018-03-21]. ISBN 0850523001. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=FUp-AwAAQBAJ&pg=PA93&lpg=PA93&dq=Generals+Byng+and+Maude&source=bl&ots=kVk9lcSwJH&sig=anA64q4Kx7AsCzqUSOGu57qOy6U&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjJrJmcqunZAhUHqaQKH X-WB0AQ6AEIKTAA#v=onepage&q&f=false>.
- WWI Gallipoli. In: *Army* [online]. 2016, 2016-12-07 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.army.gov.au/our-history/history-in-focus/wwi-gallipoli>.
- حملة الدردنيل. In: *Maioz* [online]. 2016, 2016-07-18 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.maioz.com/%D8%AD%D9%85%D9%84%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D8%B1%D8%AF%D9%86%D9%8A%D9%84/>.
- خليج انزاك جاليبولي اخر انتصارات العثمانيين. *Alrai* [online]. 2013, 2013-05-23 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://alrai.com/article/586572.html>.
- ماساة حملة غاليبولي او حملة الدردنيل. In: *Defense-arab* [online]. 2012, 2012-08-01 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://defense-arab.com/vb/threads/59995/>.

9 RESUMÉ

The aim of my Bachelor Thesis is to describe as much as possible the Battle of Gallipoli, which started from 1915 to 1916. In over a hundred years there was a heavy battle in Gallipoli, when British and French fleets on the Gallipoli Peninsula arrived and further units of Indian and Russian, Australian and New Zealand Army Corps, shortly called ANZAC.

The Battle began on 19 February 1915 as a naval offensive, but the naval attack was unsuccessful, so the Allies decided for ground operations that began only after a month, more precisely on April 25, 1915. The goal was to occupy the Gallipoli peninsula where the British Navy should break through Dardanells, which connects the Marmara and Aegean sea and capture Istanbul to exclude Turkey from the war. Another goal was to engage with Russia for the armament of the Russian army. However, the attacks resembled trench warfare because they did not reach anything.

After a big number of Allies' failures, the government council finally decided to evacuate the Gallipoli Peninsula, because it was clear that they would not get anything and because they did not want any more losses. The battle lasted almost a year. During this battle there were over a hundred thousand wounded and dead soldiers. For Turks, this battle has been a great victory, but for Great Britain it was great failure. Each year, on April 25, it is a day for the Turks, Australians and New Zealanders to remember the fallen during this battle.

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1:

Why did Anzacs land at Gallipoli?. In: *Australian Government* [online]. ? [cit. 2018-04-16].
Dostupné z: <https://anzacportal.dva.gov.au/history/conflicts/gallipoli-and-anzacs/gallipoli-and-anzacs/why-did-anzacs-land-gallipoli>.

Příloha č. 2:

The Allies at Gallipoli: Defeat in 1915, Disgrace in 2015. In: BOYAJIAN, David. *Independent Australia* [online]. 2015, 2015-04-10 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://independentaustralia.net/article-display/the-allies-at-gallipoli-defeat-in-1915-disgrace-in-2015,7569>.

Příloha č. 3:

Winston Churchill and the First World War. In: *History in an hour* [online]. 2013, 2013-01-24 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <http://www.historyinanehour.com/2013/01/24/winston-churchill-world-war-one/>.

Příloha č. 4:

Explore Gallipoli Campaign, Bermuda Triangle, and more!. In: *Pinterest* [online]. ? [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://www.pinterest.co.uk/pin/531495193501430987/>.

Příloha č. 5:

ANZAC Cove – Gallipoli, Turkey. In: *Lost at sea Memorials* [online]. 2010, 2010-07-23 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <http://lost-at-sea-memorials.com/?m=201007>.

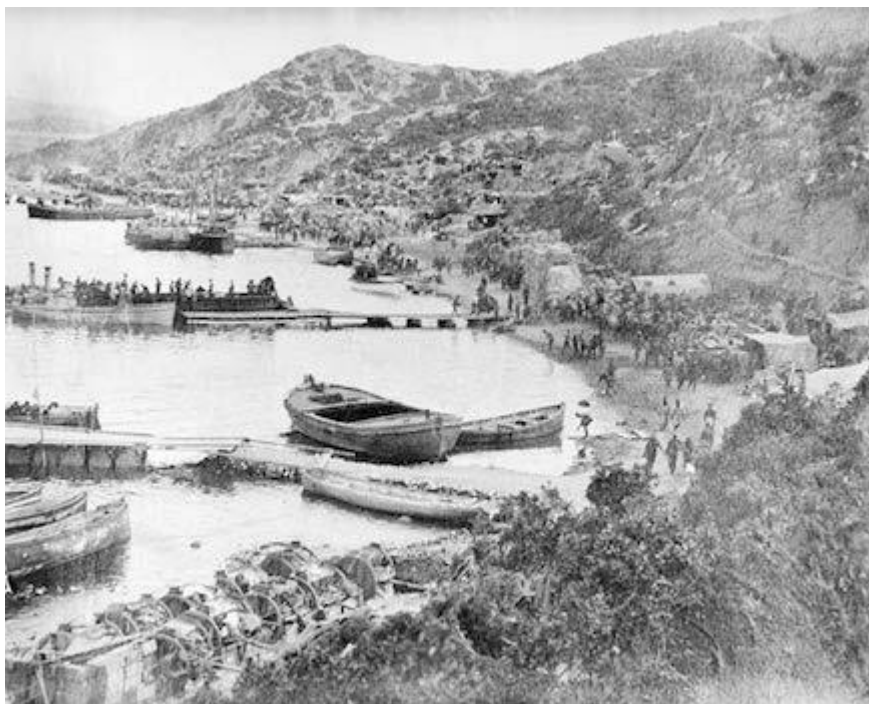
Příloha č. 6:

Tabulka.

10.1 Přílohy:

Příloha č. 1: Mapa ukazující poloostrov Gallipoli, válečné lodě, pozice turecké dělostřelby, pevnosti a miny, dále i pozice jednotky ANZAC dne 25. dubna 1915.

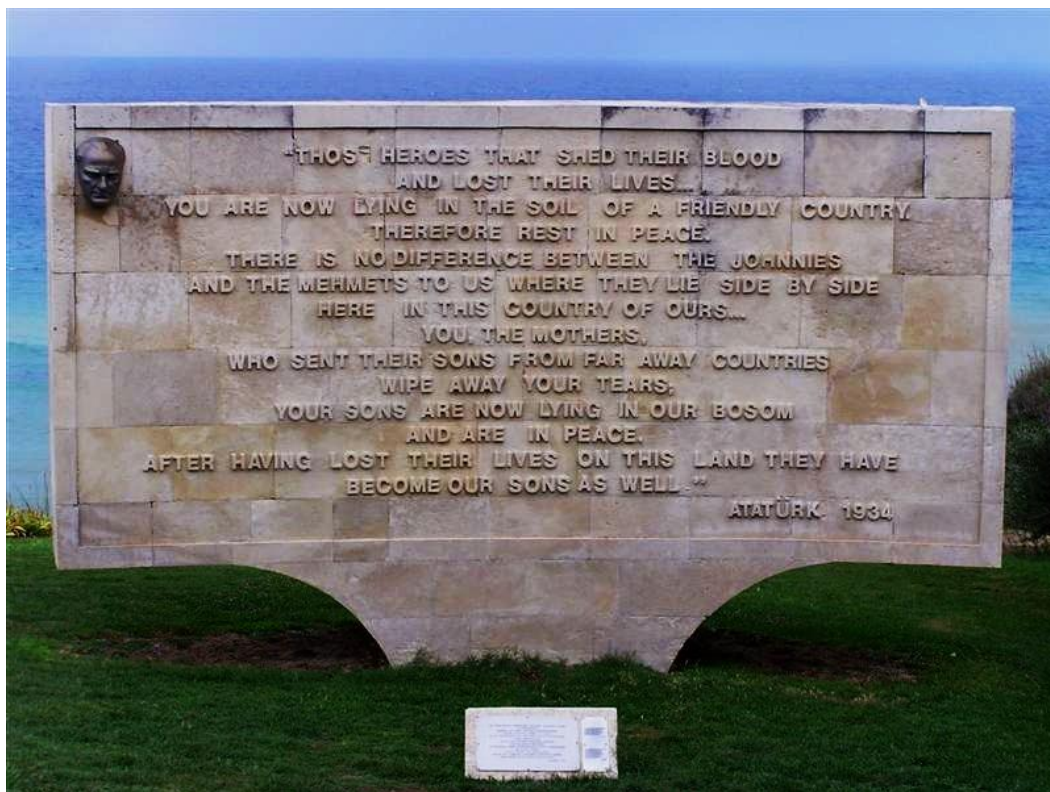
Příloha č. 2: Spojenecké jednotky v zátocě ANZAC 1915.

Příloha č. 3: Winston Churchill v roce 1915.

Příloha č. 4: Zleva Liman von Sanders a zprava Mustafa Kemal Atatürk.

Příloha č. 5: Památník se slovy Mustafy Kemala Atatürka napsanými v roce 1934 a určenými těm, kteří zemřeli během bitvy o Gallipoli.

Ariburnu	Anzak Koyu
Bigali	Bigalı Kalesi
Buyukkemikli	Büyük Kemikli Kitabesi
Canakkale	Çanakkale
Conkbayiri	Conkbayırı
Helles	Ertuğrul Koyu; též Seddülbahir
Hisarlik	Hisarlık
Chunuk Bairi	Conk Bayırı
kopec 971	Koja Chemen Tepe
kopec Scimitar	Yusufçuk Tepe
Kucukkemikli	Küçük Kemikli
Lone Pine	Kanlı Sirt
Mal Tepe	Maltepe
Nek	Kılıçbayır
Orkanie	Orkaniye
Rumeli Mecidiye	Tabya
Sari Bair	Sarı Bayır
Sedd el Bahr	Ertuğrul Koyu
Seddulbahir	Ertuğrul Koyu
Suvla	Suvla Koyu
vrcholek 60	Kaiajik Aghala

Příloha č. 6: Tabulka zobrazující vlevo názvy, které jsou v mé práci použity, a vpravo jsou uvedeny jejich možné varianty v tureckém jazyce.